

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Навчально-науковий інститут економіки

Факультет менеджменту

Кафедра менеджменту

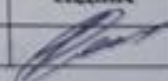

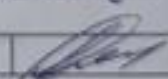
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
кваліфікаційної роботи ступеня бакалавра

студентки Свириденко Марини Євгенівни

академічної групи 073-213-1

спеціальності 073 Менеджмент

на тему Обґрунтування ефективності рішень у сфері управління витратами
виробничої діяльності підприємства

Керівник кваліфікаційної роботи	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
	Саннікова С.Ф.	95	Відеїн	
Рецензент	Кабаленко Д.В.	95	Відеїн	
Нормоконтролер	Саннікова С.Ф.	95	Відеїн	

Дніпро
2025

ЗАТВЕРДЖЕНО:

завідувач кафедри менеджменту

Швець В.Я.

(підпис)

« 28 » квітня 2025 року

**ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня бакалавра**

студентці Свириденко М.Є. академічної групи 073-21з-1
спеціальності 073 Менеджмент

на тему Обґрунтування ефективності рішень у сфері управління витратами
виробничої діяльності підприємства

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 06 травня 2025 р. № 348-с

Розділ	Зміст	Термін виконання
Теоретичний	Теоретичні основи управління витратами виробничої діяльності підприємства	28.04.2025 р. – 08.05.2025 р.
Аналітичний	Аналіз результатів діяльності ТОВ «Резинопласт»	09.05.2025 р. – 25.05.2025 р.
Рекомендаційний	Обґрунтування управлінських рішень щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт»	26.05.2025 р. – 07.06.2025 р.

Завдання видано

Саннікова С.Ф.

(підпис керівника)

Дата видачі « 28 » квітня 2025 року

Дата подання до екзаменаційної комісії « 12 » червня 2025 року

Прийнято до виконання

Свириденко М.Є.

(підпис студентки)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи бакалавра
студентки групи 073-213-1
НТУ «Дніпровська політехніка»
Свириденко Марини Євгенівни

на тему: Обґрунтування ефективності рішень у сфері управління витратами
виробничої діяльності підприємства

ДОХОДИ, ВИРОБНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ, ВИТРАТИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ПРИБУТОК, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ

Структура роботи: 83 сторінки комп'ютерного тексту; 22 рисунки; 20 таблиць; 27 джерел посилання.

Об'єкт розроблення – процес управління витратами підприємства ТОВ «Резинопласт».

Мета роботи – теоретичне обґрунтування та розробка управлінських рішень щодо зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт».

Основні результати кваліфікаційної роботи бакалавра полягають у такому: досліджено теоретичні основи управління витратами виробничої діяльності підприємства; охарактеризовано підприємство ТОВ «Резинопласт»; проаналізовано фінансово-економічні показники підприємства; проведено аналіз персоналу і продуктивності праці; здійснено аналіз майнового стану, ділової активності, фінансової стійкості і ліквідності; проаналізовано показники рентабельності підприємства; обґрунтовано управлінські рішення щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт».

Методи дослідження – методи теоретичного узагальнення та критичного аналізу, методи горизонтального і вертикального аналізу, фінансово-економічного аналізу, графічний і табличний методи.

Результати кваліфікаційної роботи бакалавра рекомендовані для використання у ТОВ «Резинопласт» для зниження витрат виробничої діяльності.

Сфера застосування – це процес управління витратами підприємства.

Економічна ефективність реалізації запропонованих управлінських рішень полягає у зниженні матеріальних витрат на 3108 тис. грн. та енергетичних витрат на 2150 тис. грн. в результаті використання фосфатидного концентрату при виробництві цільнолитих шин та у зменшенні матеріальних витрат на 3544 тис. грн. в результаті використання подрібненого вулканізату для зменшення витрат каучуку при виробництві килимків для великої рогатої худоби. Сумарний ефект зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт» за рахунок оптимізації рецептур гумових сумішей становитиме 8802 тис. грн.

Значимість роботи – одержані у кваліфікаційній роботі результати можуть бути використані у практичній діяльності ТОВ «Резинопласт».

ABSTRACT

of qualification paper for the Bachelor's degree
by the student of the academic group 073-213-1
Dnipro University of Technology
Svyrydenko Maryna Yevhenivna

Title: Substantiation of the effectiveness of decisions in the field of cost management of enterprise's production activities

INCOME, PRODUCTION ACTIVITIES, COSTS, EFFICIENCY, PROFIT,
PROFITABILITY, MANAGEMENT

Structure: 83 printed pages; 22 figures; 20 tables; 27 references.

Object of development is the process of cost management of the enterprise LLC "Rezynoplast"

The aim of the paper is the theoretical substantiation and development of management decisions to reduce the costs of production activities of LLC "Rezynoplast"

The main findings of the qualification paper for the Bachelor's degree are as follows: the theoretical foundations of cost management of the enterprise's production activities are investigated; the enterprise LLC "Rezynoplast" is characterized; the financial and economic indicators of the enterprise are analyzed; the analysis of personnel and labor productivity is carried out; the analysis of the property condition, business activity, financial stability and liquidity is carried out; the indicators of the enterprise's profitability are analyzed; the management decisions on reducing the costs of LLC "Rezynoplast" are substantiated.

Research methods – methods of theoretical generalization and critical analysis, methods of horizontal and vertical analysis, financial and economic analysis, graphic and tabular methods.

The findings of the qualification paper for the Bachelor's degree are recommended for use in LLC "Rezynoplast" to reduce the costs of production activities.

Application is the process of managing the costs of the enterprise.

The economic efficiency of the implementation of the proposed management decisions is in reducing material costs by 3108 thousand UAH and energy costs by 2150 thousand UAH as a result of the use of phosphatide concentrate in the production of solid tires and in reducing material costs by 3544 thousand UAH as a result of the use of crushed vulcanizate to reduce rubber costs in the production of cattle mats. The total effect of reducing the costs of production activities of LLC "Rezynoplast" due to optimization of recipes of rubber mixtures will be 8802 thousand UAH.

The value of the research – the results obtained in the qualification work can be used in the practical activities of LLC "Rezynoplast".

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	4
1 Теоретичні основи управління витратами виробничої діяльності підприємства.....	7
1.1 Витрати виробничої діяльності підприємства та управління ними.....	7
1.2 Шляхи покращення управління витратами підприємства.....	16
2 Аналіз результатів діяльності ТОВ «Резинопласт».....	23
2.1 Характеристика підприємства ТОВ «Резинопласт».....	23
2.2 Аналіз фінансово-економічних показників підприємства.....	29
2.3 Аналіз персоналу і продуктивності праці на підприємстві.....	38
2.4 Аналіз активу і пасиву балансу ТОВ «Резинопласт».....	40
2.5 Оцінка майнового стану підприємства.....	45
2.6 Аналіз ділової активності ТОВ «Резинопласт».....	52
2.7 Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	55
2.8 Аналіз ліквідності ТОВ «Резинопласт».....	57
2.9 Аналіз показників рентабельності підприємства.....	59
3 Обґрунтування управлінських рішень щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт».....	63
3.1 Розробка і економічне обґрунтування заходів зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт».....	63
3.2 Вплив запропонованих заходів на результати діяльності підприємства.....	73
Висновки.....	76
Перелік джерел посилання.....	81

ВСТУП

Виробнича діяльність підприємства полягає у випуску високоякісної продукції, яка задовольняє все зростаючі вимоги споживачів. Для здійснення цієї діяльності підприємства використовуються різні види ресурси та несуть витрати. Завдання підприємства полягає в балансуванні між використанням можливостей зниження витрат і одночасно забезпеченням належної якості продукції. Ефективність діяльності забезпечується, коли відношення результату (ефекту) до витрат зростає, тобто, коли реалізується можливість отримання очікуваного доходу з кожної витраченої гривні, вкладеної у виробництво. Різниця між доходами і витратами є результатом діяльності, вираженому у вартісному вигляді, і представляє собою прибуток, збільшення якого є метою функціонування будь-якого суб'єкта господарювання. Зростання прибутку за рахунок оптимізації витрат є великим досягненням підприємства, так як воно базується зазвичай на нововведеннях, забезпечується новими чи вдосконаленими технологіями, застосуванням нових матеріалів, ощадним використанням енергії, вдосконаленою організацією виробництва та праці, що свідчить про підвищення конкурентного рівня і інноваційний розвиток компанії. Оптимізація витрат може охоплювати різні аспекти діяльності підприємства – від матеріальних ресурсів до удосконалення виробничих процесів. Багато промислових підприємств мають енергоємні виробництва, тому актуальним на сьогодні є використання енергоефективного обладнання, перехід на альтернативні джерела енергії, оптимізація роботи устаткування.

Своєчасне прийняття управлінських рішень щодо зниження витрат виробничої діяльності підприємства дуже важливий аспект роботи господарюючого суб'єкта, який потребує попереднього ґрунтовного аналізу всіх складових витрат, структури витрат, а також всіх факторів, що впливають на їх формування. Резервами зниження витрат виробництва продукції

підприємства можуть бути: зниження витрат на оплату праці на одиницю продукції на основі підвищення продуктивності праці; поліпшення використання основних фондів шляхом підвищення випуску продукції на кожну гривню основних фондів; усунення перевитрати матеріальних запасів, палива, енергії; зниження витрат від браку; раціональне використання ресурсів. Відшукування резервів зниження витрат і їх використання дозволяє підприємствам забезпечити підвищення ефективності діяльності і отримати бажаний рівень результативності функціонування.

Актуальність теми управління витратами виробничої діяльності підприємства полягає в тому, що основою успішного господарювання підприємства є збільшення прибутку і прибутковості, як за рахунок підвищення доходів, так і за рахунок зниження витрат; при чому фактор витратоємності в сучасній ринковій економіці набуває все більшого значення у зв'язку зі здорожчанням сировини, матеріалів, палива, енергії тощо. Відповідно зниження витрат є суттєвою конкурентною перевагою і запорукою забезпечення ефективності та конкурентоспроможності, саме через це суб'єкти господарювання намагаються реалізувати управлінські рішення і впровадити заходи щодо зниження витрат, які дають їм неабиякий вигравш в порівнянні зі своїми конкурентами.

Об'єктом розроблення є процес управління витратами підприємства ТОВ «Резинопласт».

Предметом розроблення є теоретичні, методичні та практичні підходи до управління витратами виробничої діяльності підприємства.

Мета роботи полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці управлінських рішень щодо зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт».

Для досягнення даної мети в роботі поставлено такі завдання:

- дослідити теоретичні основи управління витратами виробничої діяльності підприємства;
- охарактеризувати підприємство ТОВ «Резинопласт»;

- проаналізувати фінансово-економічні показники підприємства;
- провести аналіз персоналу і продуктивності праці;
- здійснити оцінку майнового стану підприємства;
- провести аналіз ділової активності ТОВ «Резинопласт»;
- здійснити аналіз фінансової стійкості і ліквідності підприємства;
- виконати аналіз показників рентабельності підприємства;
- обґрунтувати управлінські рішення щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт».

Методи дослідження, які використовувалися у процесі виконання кваліфікаційної роботи, – методи теоретичного узагальнення та критичного аналізу, методи горизонтального і вертикального аналізу, фінансово-економічного аналізу, графічний і табличний методи.

Інформаційною базою дослідження кваліфікаційної роботи є наукові праці вчених за обраною темою, представлені в періодичних виданнях та ресурсах Інтернет, та фінансова звітність підприємства ТОВ «Резинопласт».

Практична значущість результатів досліджень полягає в тому, що запропоновані управлінські рішення щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт» реальні до впровадження.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Витрати виробничої діяльності підприємства та управління ними

Витрати – це грошовий еквівалент обсягу використаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства та досягнення його цілей. Під витратами розуміють повністю або частково спожиті у ході господарсько-фінансової діяльності запаси, необоротні активи, трудові й інтелектуальні ресурси, а також скорочення зобов'язань підприємства перед бюджетом, кредиторами та іншими особами. Іншими словами, витрати – це вартісна оцінка ресурсів, що були використані під час виробництва і розмір яких можна прямо пов'язати з конкретним видом продукції [1, с. 298].

Усі витрати промислового підприємства на виготовлення та збут продукції, виражені у грошовій формі, складають її собівартість. Собівартість продукції — це вартісний показник витрат, що виникають у процесі використання природних ресурсів, матеріалів, сировини, палива, виробничих потужностей, енергії, спеціалізованого обладнання, нематеріальних активів, інструментів, інвентарю, а також трудових і фінансових ресурсів, необхідних для виробництва й реалізації готової продукції. Чим ефективніше підприємство використовує свої виробничі й інші ресурси, тим нижчою є собівартість його продукції. Пропонується виділити чотири групи виробничих функцій собівартості: відтворювальні функції; функції планування і управління; обліково-контрольні функції; стимулюючі функції [2, с 73, 74].

В економічній літературі найчастіше зустрічається класифікація витрат підприємства за такими трьома напрямками:

1. Для прийняття рішень управлінським персоналом, планування на наступні періоди (постійні та змінні; маржинальні (граничні) та середні;

релевантні та нерелевантні тощо).

2. Для визначення собівартості продукції та обліку понесених витрат (за елементами; за статтями калькуляції; прямі та непрямі витрати; витрати на продукцію та витрати періоду; одноелементні та комплексні тощо).

3. Для здійснення процесу контролювання й регулювання (регульовані та нерегульовані; нормовані та ненормовані; в межах норм та понаднормові; заплановані та незаплановані тощо).

Деякі підходи до класифікація витрат підприємства представлені у таблиці 1.1 [1, с. 301-302].

Таблиця 1.1 – Деякі підходи до класифікація витрат підприємства

Напрямок класифікації	Вид витрат
1	2
1. За способом віднесення до собівартості	-прямі; -непрямі
2. За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	-постійні; -змінні (пропорційні, прогресивні, регресивні); -умовно-постійні; -умовно-змінні
3. За місцем здійснення контролю	-за місцями виникнення; -за центрами відповідальності
4. За центрами відповідальності	-витрати виробництва; -витрати цеху; -витрати дільниці та ін.
5. За рівнем контрольованості	-контрольовані; -неконтрольовані; -частково контрольовані
6. За впливом на прийняття рішень	-релевантні (повторні, очікувані); -нерелевантні

Продовження таблиці 1.1

1	2
7. За відношенням до потужності	-обов'язкові; -дискреційні
8. За методом обчислення	-маржинальні (граничні); -середні
9. За відношенням до виробничого процесу	-основні (виробничі); -накладні (невиробничі)
10. За характером виробництва	-основне виробництво; -допоміжне виробництво; -обслуговуюче виробництво
11. За встановленими нормами	-в межах норм; -понаднормові
12. За спрямуванням для забезпечення цілей управління	Витрати на мотивування, соціальний розвиток, інновації, маркетингові дослідження та комунікації, амортизаційні відрахування та ін.
13. За видами діяльності підприємства	-операційні; -інвестиційні; -фінансові
14. За статтями калькуляції	Сировина й матеріали; купівельні напівфабрикати, комплектуючі вироби, супутні роботи й послуги; паливо й енергія на технологічні цілі; зворотні відходи; основна і додаткова зарплата виробничих робітників; вирахування на соцпотреби; на підготовку та освоєння виробництва; загальновиробничі витрати; витрати через брак
15. За терміном генерування прибутку	-спрямовані на розвиток підприємства; -пов'язані з поточною діяльністю
16. За принципом альтернативності	-явні(зовнішні); -неявні (приховані)

Найбільший обсяг витрат підприємства здійснюється у виробничій сфері – це витрати на виробництво продукції, Водночас певні витрати виникають і на інших етапах кругообігу – під час постачання та збуту. Загалом на підприємстві витрати поділяються за сферами: виробництво, обіг, капітальні й фінансові інвестиції, соціально-культурне обслуговування та управління. Засоби й предмети праці разом із живою працею втілюються у готовому виробі, що й формує поняття «витрати». Вартість витрачених ресурсів для виробництва конкретного продукту становить його собівартість.

З огляду на економічну сутність, витрати класифікують за п'ятьма елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизаційні відрахування основних засобів і нематеріальних активів, а також інші витрати. Перші три елементи обов'язково мають включатися до складу собівартості продукції. Водночас окремі платежі, формально пов'язані з оплатою праці, за економічною природою належать до сфери розподілу, а не до витрат на виробництво. Амортизація основних фондів є невід'ємною частиною виробництва, тому вона включається до собівартості продукції. Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не входять до виробничої собівартості продукції. Отже, формуючи собівартість, до неї включають лише витрати, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом. Ефективне управління витратами передбачає створення комплексної системи, що враховує визначені цілі, завдання, принципи, методи, інструменти та функції управління витратами, а також вплив зовнішнього й внутрішнього середовища. Такий підхід забезпечує випуск конкурентоспроможної продукції [3].

Управління витратами полягає в розробці та впровадженні управлінських заходів, які базуються на дотриманні економічних законів і спрямовані на формування та регулювання витрат підприємства відповідно до його стратегічних і оперативних завдань. З позиції теорії менеджменту управління витратами слід розглядати як досягнення поставлених цілей за допомогою відповідних управлінських рішень. Цей процес передбачає

реалізацію всіх основних управлінських функцій, що здійснюються через такі етапи управлінського циклу, як прогнозування, планування, нормування, організація, калькуляція, мотивація і стимулювання, облік, аналіз, регулювання та контроль витрат [4, с. 85].

Управління витратами на підприємстві передбачає всебічний аналіз витрат за їх класифікаційними характеристиками для оцінки доцільності їх здійснення. Зокрема, це охоплює: планування обсягу витрат, необхідного для ведення господарської діяльності; бухгалтерське облікове відображення витрат за складом і статтями; складання плану очікуваного прибутку на основі попереднього аналізу витрат та змін у господарському середовищі; розробку шляхів зниження витрат до оптимального рівня без погіршення якості продукції, робіт чи послуг; формування механізмів стимулювання працівників до зменшення необґрунтованих або надлишкових витрат; визначення комплексу заходів, що дозволяють мінімізувати додаткові витрати, втрати та «вузькі місця» у виробництві.

Система управління витратами спрямована на виконання таких ключових завдань: контроль за господарськими процесами підприємства; виявлення динаміки змін обсягу, структури виробництва та собівартості одиниці продукції; збір і аналітична обробка інформації про витрати; планування витрат з урахуванням факторів, виробничих підрозділів і асортименту продукції; пошук резервів економії ресурсів та оптимізації витрат.

Система управління витратами — це комплекс взаємопов'язаних компонентів, методик і механізмів, які діють у межах визначених функціональних обов'язків і формують єдину структуру. Завдяки цій структурі забезпечується узагальнення процесів використання та розподілу ресурсів, досягаються чітко окреслені цілі та реалізуються як тактичні, так і стратегічні плани. Ключовими принципами управління витратами є: впровадження системного підходу до управління витратами; взаємозв'язок між елементами підсистем і їх узгодженість із функціонуванням системи в

цілому; ведення належного бухгалтерського обліку для цілей управління витратами; проведення аналізу та пошук альтернативних шляхів досягнення поставлених завдань; повнота і доступність інформації про рівень витрат; використання ефективних методів економії; стимулювання працівників до зменшення витрат; оцінка та контроль ефективності діяльності окремих підрозділів; впровадження сучасних досягнень економічної науки, математики та практики з метою постійного вдосконалення системи [5].

Методи управління витратами, що використовуються в українській та зарубіжній практиці, представлені у таблиці 1.2.

Виділяють наступні принципи управління витратами підприємства:

- застосування системного підходу до управління витратами;
- взаємозв'язок елементів підсистем із завданнями системи в цілому;
- адаптація системи бухобліку до завдань управління витратами;
- аналіз та визначення альтернативних методів досягнення поставлених цілей;
- повнота та аналіз інформації про рівень витрат;
- застосування ефективних методів зниження витрат
- стимулювання та мотивація працівників до зниження витрат;
- оцінка та управління ефективністю роботи різних підрозділів;
- забезпечення та впровадження новітніх результатів в економіці, математиці та практиці для подальшого вдосконалення [7].

Під час побудови системи управління витратами необхідно брати до уваги їх специфіку: по-перше, витрати мають динамічний характер — вони постійно змінюються та рухаються; по-друге, вони різноманітні, що вимагає застосування широкого спектра методів та інструментів управління. З огляду на ці особливості, до системи управління витратами висуваються певні вимоги: запобігання надмірним витратам, комплексність управлінських рішень, удосконалення інформаційної підтримки, використання системного підходу, впровадження заходів зі скорочення витрат і управління ними на всіх етапах життєвого циклу продукції.

Таблиця 1.2 – Методи управління витратами, що використовуються в українській та зарубіжній практиці [6].

Назва методу	Характеристика
Директ-костинг	Метод обчислення собівартості, що включає лише прямі витрати, зокрема змінні частини накладних витрат
Стандарт-кост	Визначення попередньої собівартості як еталону для порівняння фактичних витрат
Кайзен-костинг	Постійне вдосконалення бізнес-процесів та зниження витрат на всіх рівнях через залучення усіх співробітників
Таргет-костинг	Метод визначення максимально допустимої собівартості продукту для досягнення бажаного прибутку
АВС-метод	Розподіл витрат відповідно до конкретних видів діяльності, що допомагає краще визначати витратні фактори
Абсорпшн-костинг	Включення всіх витрат (прямих і накладних) у загальну собівартість продукції через пропорційний розподіл
Кост-кілінг	Стратегії скорочення витрат через оптимізацію робочої сили, продаж активів, що не використовуються, та зниження соціальних витрат
LCC-аналіз	Визначення витрат на різних етапах життєвого циклу продукту, від його створення до утилізації
CVP-аналіз	Оцінювання взаємозв'язку між витратами, доходами та прибутком для визначення критичних точок бізнесу
Метод економічної доданої вартості	Визначення вартості, яку створюють різні підрозділи або працівники, з метою диференційованої мотивації
Функціонально-вартісний аналіз	Аналіз витрат на виконання різних функцій, що дозволяє оцінити їх ефективність та економічність
Бенчмаркінг	Порівняння власних витрат та процесів із кращими практиками інших підприємств для виявлення можливостей для зниження витрат

Система управління витратами охоплює два ключові компоненти: функціональний і організаційний. Функціональна підсистема включає визначення та використання чинників економії ресурсів, встановлення нормативів витрат, планування витрат за їх видами, облік і аналіз витрат, а також заходи зі стимулювання економного використання ресурсів і їх скорочення. Зазначені завдання реалізують відповідні структурні підрозділи підприємства – відділи, бюро, окремі виконавці. При цьому пошук і застосування можливостей економії ресурсів належить до обов'язків усіх працівників, особливо спеціалістів і керівного складу. Відповідно до наявних організаційно-технічних умов і ухвалених рішень розробляються нормативи витрат для всіх типів ресурсів: сировини, основних і допоміжних матеріалів, енергетичних та трудових ресурсів [8].

Включення системи управління витратами до загальної системи менеджменту підприємства передбачає здійснення таких заходів: визначення центрів відповідальності та чіткий розподіл обов'язків; організація обліку витрат за центрами відповідальності, місцями їх виникнення та видами продукції; виявлення і впровадження можливостей для економії ресурсів і оптимізації витрат; встановлення нормативів витрат усіх ресурсів відповідно до конкретних організаційно-технологічних умов виробництва; застосування ефективних методів обліку витрат і калькулювання; створення системи заохочення працівників до скорочення витрат і контролю за ними; проведення моніторингу витрат і виконання комплексу діагностичних заходів [9, с. 76].

Важливими є облік витрат і контроль витрат виробничої діяльності.

Методичний підхід до організації обліку виробничих витрат включає такі послідовні кроки: 1. встановлення процедури визнання витрат; 2. розподіл витрат за видами відповідно до класифікаційних груп і виокремлення витрат, що належать безпосередньо до виробництва; 3. забезпечення достовірної оцінки кожного виду виробничих витрат; 4. правильний розподіл виробничих і загальновиробничих витрат за статтями калькуляції для визначення собівартості продукції; 5. своєчасне і точне відображення даних про виробничі

витрати у первинних документах та облікових регістрах; 6. відображення перевіреної інформації про витрати виробництва у фінансовій звітності підприємства; 7. надання повної та достовірної інформації про витрати виробництва для забезпечення ефективного управління [10, с. 109].

Для досягнення високої ефективності менеджменту необхідно належно організувати управління витратами в усіх сферах діяльності підприємства — від розробки й упровадження технологій до управління персоналом. Такий підхід забезпечить всебічний і систематизований аналіз усіх витрат підприємства, дасть змогу визначити їхній оптимальний рівень і здійснити заходи для його досягнення.

Значення контролю витрат у сучасному бізнесі зумовлене характером розміщення виробничих витрат та увагою, яку приділяє цьому управлінський апарат. Собівартість продукції сьогодні знаходиться у фокусі управлінської уваги через низку чинників, серед яких основними є: потреба в раціональному використанні обмежених ресурсів; прагнення збільшити прибутковість завдяки економії ресурсів; підтримання інтегрованих показників, що відображають економічну сутність, значущість і цілі контролю витрат, ефективність застосування всіх видів ресурсів; аналіз і порівняння запланованих та фактичних витрат на одиницю продукції для виявлення відхилень і встановлення їх причин; визначення валового прибутку шляхом зіставлення доходів і витрат; ухвалення рішень щодо вдосконалення існуючих продуктів, технологій та оцінка ефективності запланованих заходів; розширення асортименту продукції, використовуючи наявні можливості підприємства. У всіх цих процесах важливою основою для прийняття управлінських рішень є достовірна інформація, що дозволяє оцінювати економічну доцільність різних варіантів дій. Зростання ролі контролю витрат обумовлюється необхідністю досягнення оптимального рівня витрат на виробництво і реалізацію продукції, від чого безпосередньо залежить успішність роботи будь-якої компанії чи організації [11].

Система контролю витрат повинна надати керівнику компанії

інформацію, використовуючи яку стануть можливими: прийняття управлінських рішень з урахуванням економічного впливу; контроль витрат відповідно до норм; створення економічної стратегії; оцінка формування витрат і прибутку у виробничий період; прогнозування витрат в контексті структурного сектора підприємства; прийняття рішення про доцільність здійснення індивідуального виробництва, ефективності використання ресурсів [12, с. 143].

1.2 Шляхи покращення управління витратами підприємства

Значення ефективної системи управління витратами зростає через специфічні проблеми, з якими стикаються українські підприємства: значне підвищення собівартості продукції через подорожчання енергоносіїв та матеріалів; дефіцит фінансування через обмежений доступ до кредитування; брак кваліфікованих кадрів; порушення логістичних ланцюгів та руйнування інфраструктури. Управління витратами підприємств повинно охоплювати широкий спектр заходів, спрямованих на адаптацію до нових економічних умов, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення фінансової стійкості.

Ключові напрямки сучасного управління витратами включають:

- детальний аналіз витрат підприємства з акцентом на виявлення найбільш зростаючих статей витрат;
- розробка заходів щодо скорочення не критичних витрат, таких як маркетингові кампанії в регіонах із низьким попитом або використання енергоефективного обладнання для зменшення споживання дорогих енергоресурсів, особливо в умовах;
- перехід на альтернативні джерела енергії (сонячні панелі, біопаливо тощо), що дозволяє знизити залежність від нестабільних поставок традиційних енергоресурсів;
- розширення співпраці з постачальниками з різних регіонів або країн;

- використання цифрових платформ для пошуку партнерів та розвитку електронної комерції як інструменту диверсифікації каналів збуту;
- перехід на дистанційну роботу для адміністративного персоналу, що дає змогу знизити витрати на утримання офісів;
- підготовка та перекваліфікація працівників для освоєння нових технологій і виробничих процесів;
- впровадження автоматизованих систем обліку витрат, які забезпечують оперативний доступ до аналітичної інформації для прийняття управлінських рішень;
- створення гнучких бюджетів, що можуть швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища, таких як коливання валютного курсу чи зміни у вартості ресурсів;
- використання державних програм фінансування для відновлення ключових секторів промисловості, таких як металургія, машинобудування та харчова промисловість;
- участь у міжнародних грантових програмах та залучення іноземних інвестицій для фінансування реконструкції підприємств і впровадження інновацій;
- розробка сценаріїв на випадок погіршення безпекової ситуації;
- формування фінансових та матеріальних резервів для подолання кризових ситуацій [13, с. 156].

Адаптація основних витрат є важливою умовою збереження ефективності та фінансової стабільності підприємства в періоди криз. Гнучке та оперативне управління витратами дозволяє не лише мінімізувати збитки, а й створює передумови для відновлення діяльності та подальшого розвитку підприємства під час кризи і після неї. Враховуючи особливості традиційних методів обліку витрат, зростає потреба у впровадженні сучасних стратегій, які враховують ці особливості та забезпечують швидке й гнучке реагування на зміни, точніше прогнозування фінансових результатів і оптимізацію витрат. До таких методів належать гнучке бюджетування і прогнозування, Activity-

Based Costing (ABC) та Zero-Based Budgeting (ZBB), що набувають все більшої актуальності в умовах економічної нестабільності. Загалом, сучасні підходи до адаптації систем обліку витрат, як-от гнучке бюджетування, ABC і ZBB, стають ключовими інструментами ефективного управління витратами в умовах нестабільності та ризиків. Вони дають змогу підприємствам швидко пристосовуватися до змін ринкової ситуації, ретельно аналізувати витрати і запобігати неефективним витратам, що сприяє стабільності і стійкості бізнесу навіть у складні економічні періоди, а також підтримує прийняття обґрунтованих управлінських рішень [14].

Сучасне управління витратами, спрямоване на зменшення витрат виробничої діяльності, відбувається за рахунок: енергозбереження, підвищення продуктивності робочої сили (за рахунок стандартизації та оптимізації процедур, навчання персоналу); оптимізації запасів, зменшення кількості відмов, матеріальних витрат та збільшення продуктивності обладнання. Серед сучасних напрямків також є зосередження на якості, стійкості та цифрових інноваціях [15].

Управління витратами – це комплексний процес планування, контролю та оптимізації витрат підприємства, спрямований на забезпечення його фінансової стабільності, збільшення прибутковості та зміцнення конкурентних позицій. Цей процес повинен бути гнучким і безперервним, щоб підтримувати досягнутий рівень витрат і знаходити нові шляхи підвищення ефективності. Важливо регулярно проводити аудит витрат і фінансових показників, застосовувати адаптивні методи управління, впроваджувати мотиваційні системи для персоналу з метою зниження витрат і підвищення продуктивності, а також постійно відслідковувати ринкові зміни та відповідно коригувати стратегію. Систематичний аналіз і корекція структури витрат допомагають виявити найбільш затратні та неефективні елементи діяльності, які потребують оптимізації. Підприємствам доцільно зосередити увагу на сучасних заходах оптимізації витрат, зокрема: перегляді договорів з постачальниками для поліпшення умов співпраці; оптимізації виробничих

витрат; скороченні непотрібних адміністративних видатків; впровадженні сучасних ІТ-технологій для автоматизації процесів; перепрофілюванні або підвищенні кваліфікації персоналу для підвищення ефективності роботи. Відомі такі методи оптимізації витрат, як: автоматизація процесів, аутсорсинг, управління за принципами «Лін», економія на масштабах, енергетична ефективність, стратегічне постачання [6].

З розвитком цифрових технологій та інноваційних методів управління компанії почали застосовувати більш гнучкі та детальні методики управління витратами. Одним із таких підходів є Activity-Based Costing (ABC), що передбачає розподіл витрат на основі реальних бізнес-активностей підприємства. Цей метод дає можливість точно ідентифікувати витрати, пов'язані з конкретними процесами чи продуктами, і оптимізувати найбільш витратні напрями діяльності. Ще однією інновацією є Lean-методологія, спрямована на оптимізацію виробничих процесів, а також підвищення якості й швидкості обслуговування клієнтів. Lean-методологія спрямована на усунення всіх видів витрат, що не створюють цінності для кінцевого споживача, таких як надлишкові запаси, простої в процесах або зайва складність в управлінні. Застосування цифрових технологій змінило підходи до управління витратами, надаючи підприємствам можливість автоматизувати процеси й здійснювати моніторинг витрату режимі реального часу. Упровадження ERP-систем (Enterprise Resource Planning) дає змогу підприємствам централізовано збирати інформацію про витрати на всіх етапах бізнес-процесів, автоматизуючи облік і скорочуючи потребу в ручному введенні даних. Системи для автоматизації обліку та фінансових процесів, такі як CRM (Customer Relationship Management) та Business Intelligence (BI), дають можливість підприємствам інтегрувати всі функції управління в єдину систему, що забезпечує точний фінансовий облік, покращує прогнозування й виводить процеси управління витратами на новий рівень. Застосування прогресивних технологій аналітики великих даних (Big Data) і штучного інтелекту (ШІ) стало важливим інструментом для прогнозування витрат і визначення потенційних можливостей для їхньої

оптимізації. Зокрема, аналіз даних дає змогу точно оцінити витрати на виробництво, відстежувати попит на продукти чи послуги, а також визначати ефективніші стратегії ціноутворення та закупівель. Хмарні платформи дозволяють зменшити витрати на інфраструктуру та ІТ-підтримку, забезпечуючи доступ до необхідних інструментів і ресурсів без значних капітальних витрат на сервери чи програмне забезпечення. Інтернет речей (IoT) дає змогу збирати й обробляти реальні дані про стан виробничого обладнання, витрати енергоресурсів, рівень запасів та інші аспекти, що сприяє точному прогнозуванню й зниженню витрат [16].

Інструменти оптимізації витрат в контексті їх застосування сучасними моделями управління витратами:

1. Інтеграція ERP-систем (зокрема SAP, Oracle, Microsoft Dynamics) у модель Activity-Based Costing (ABC) за видами діяльності є одним із ключових напрямів удосконалення сучасних моделей управління витратами. Упровадження інтегрованих ERP-систем істотно спрощує цей процес завдяки автоматизації збору, обробки й структурування даних у режимі реального часу.

2. Використання бізнес-аналітики у межах концепції цільового калькулювання (Target Costing) істотно розширює можливості моделі шляхом автоматизованого збору та аналізу даних щодо ринкових цін, характеристик конкурентних продуктів і споживчих очікувань.

3. Інтеграція технологій роботизованої автоматизації процесів (Robotic Process Automation, RPA) у практику ощадливого управління (Lean Management) відкриває нові можливості для підвищення ефективності управління витратами. Технології роботизованої автоматизації суттєво підсилюють потенціал Lean-підходів завдяки автоматизації рутинних адміністративних завдань, скороченню витрат часу і ресурсів на виконання типових операційних процесів, забезпеченню безперервності інформаційних потоків.

4. Одним із перспективних напрямів удосконалення моделі повної

вартості володіння активом (ТСО) є застосування блок-чейн-технологій для підвищення точності й прозорості аналізу витрат.

5. Ключову роль у підтримці сучасних моделей управління відіграють хмарні сервіси, такі як AWS, Azure, Google Cloud, що виступають універсальним технологічним інструментом цифрової трансформації підприємств. Їх використання забезпечує гнучке масштабування обчислювальних ресурсів без необхідності здійснення значних капітальних інвестицій, що сприяє оптимізації структури витрат.

6. Алгоритми штучного інтелекту дедалі активніше інтегруються в сучасні моделі управління витратами, забезпечуючи новий рівень аналітичної глибини та оперативності прийняття рішень [17].

Аналіз витрат підприємства дає змогу оцінити їх доцільність і ефективність, визначити чинники, що на них впливають, виявити резерви для зниження витрат та напрямки їх оптимізації, а також створити інформаційну базу для планування і прийняття управлінських рішень. Удосконалення системи управління витратами має забезпечити керівникам такі переваги: прийняття обґрунтованих рішень з урахуванням економічних наслідків; контроль витрат у відповідності з нормативами; формування економічної стратегії; оцінку витрат загалом та по структурних підрозділах; обґрунтування доцільності виробництва конкретної продукції. В умовах підвищеної складності для ефективного функціонування компанії важливо спрямувати зусилля на оптимізацію власних витрат через підвищення технологічного рівня виробництва, зміну обсягів продукції, розширення асортименту, аналіз виробничих дефектів, зниження собівартості виробів і вдосконалення системи обліку. Таким чином, аналіз витрат має базуватися на методологічних засадах, що сприяють оптимізації виробничих процесів та визначенню ефективної стратегії управління витратами [18, с. 44].

Також можна запропонувати наступні рекомендації щодо оптимізації витрат:

1. Запровадження системи планування та контролю витрат;

2. Впровадження автоматизації та інформаційних технологій;
3. Оптимізація використовуваних ресурсів;
4. Аутсорсинг неосновних функцій;
5. Інвестування в енергоощадні технології;
6. Підвищення ефективності виробничих процесів;
7. Аналіз та оптимізація постачальників і цінових умов;
8. Оптимізація структури;
9. Використання аналітики та прогнозування витрат;
10. Покращення взаємодії між відділами [6].

2 АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «РЕЗИНОПЛАСТ»

2.1 Характеристика підприємства ТОВ «Резинопласт»

ТОВ «Резинопласт» – є лідером на ринку України з виготовлення гумотехнічних виробів для машинобудування, гірничо-збагачувальної, легкої та сільськогосподарської промисловості. Підприємство ТОВ «Резинопласт» – це завод гумотехнічних виробів, який виготовляє та реалізовує широкий асортимент гумотехнічної продукції, такої як: гідравлічні ущільнення, прокладки, ремкомплекти, дорожнє устаткування, патрубки, профілі та рукава, цільнолиті шини та інше. В сумі підприємство виготовляє більш ніж 7000 різних видів гумотехнічних виробів, для виробництва яких використовується високоякісна сировина, технологія виготовлення продукції передбачає використання різних видів гуми. Серійне виробництво виробів здійснюється методом лиття під тиском та прямого пресування. На підприємстві використовуються інноваційні технології та високоякісне обладнання, що забезпечує отримання продукції підвищеної якості. Завод має повний цикл виробництва гумотехнічних виробів різної складності. У виробничому процесі застосовується все необхідне обладнання для виробництва гумотехнічних виробів – вальці, екструдери, каландри, автоклави, гідравлічні преси прямого пресування і ливарні преси з зусиллям стиснення від 50 до 2000 тон. ТОВ «Резинопласт» розташовано у м. Покров Дніпропетровської області по вул. Партизанська, 1. Успішна діяльність даного товариства демонструє, що в малих містах України може стабільно розвиватися конкурентоздатне підприємство.

ТОВ «Резинопласт» може похизуватися сучасними цехами, комфортними й безпечними умовами праці, кваліфікованими працівниками, відповідно це говорить про перспективність розвитку підприємства.

Історія заводу розпочалася з надання послуг з технічного

обслуговування транспортних засобів, далі підприємство пройшло шлях від малого до середнього високотехнологічного підприємництва.

Так, у 2007 році, через рік після отримання заводом державної реєстрації як юридичної особи, на ньому працювало 11 фахівців, у 2016 р. – вже 88, а у 2023 р. – 200 осіб. Завдяки власним інвестиціям на підприємстві з'явилися нові виробничі та складські приміщення, оснащені сучасним обладнанням і програмним забезпеченням. Нині ТОВ «Резинопласт» самостійно виготовляє гумові суміші понад 50 марок відповідно до затверджених стандартів. У технологічному процесі використовуються каучук та хімічні компоненти як іноземного, так і вітчизняного виробництва. Щорічно підприємство виробляє і переробляє близько 2000 тонн гумових сумішей. Асортимент продукції налічує понад 7000 найменувань, а річний обсяг виробництва та реалізації гумотехнічних виробів перевищує 29 мільйонів одиниць.

ТОВ «Резинопласт» заслужено вважається символом якості та технологічності, що забезпечує довіру партнерів. Продукцію підприємства використовують понад дві тисячі вітчизняних споживачів, серед яких провідні компанії хімічної, металургійної, видобувної промисловості, машинобудування, сільського господарства, будівельної та транспортної галузей, а також організації житлово-комунального господарства і муніципалітети. Крім того, підприємство успішно реалізує свою продукцію на ринках близького та далекого зарубіжжя, серед яких Польща, Болгарія, Угорщина, Франція, Італія, Словаччина, Словенія та інші країни [19].

ТОВ «Резинопласт» виготовляє гумотехнічні вироби різної складності і розмірів. Гумотехнічні вироби підприємства поставляються заводам, що виготовляють гідравлічну апаратуру, яка використовується в автомобілебудуванні, оборонній промисловості, в тому числі для гірничо-шахтної, нафто-газової промисловості і сільського господарства. Гумотехнічні вироби виготовляються для автомобілів, тракторів, комбайнів, бульдозерів, сівалок, культиваторів та іншої спецтехніки. Підприємство виготовляє вироби

з гуми і пластмаси, а також деталі на замовлення з кераміки для заводів, фабрик і підприємств.

Крім виробництва продукції ТОВ «Резинопласт» надає послуги металообробки на верстатах з ЧПУ. На виробництві відмінний парк сучасних модернізованих верстатів і устаткування. Всі замовлення виконують-ся чітко у зазначені терміни, роботи ведуться з високою точністю та якістю.

Підприємство засноване у 1998 році, за довгі роки воно пройшло значний шлях до досконалості. За ці роки у заводу склалися дуже тісні відносини з споживачами як по всій Україні, так і в інших зарубіжних країнах.

На виробництві є вся гама обладнання, необхідного для виробництва виробів з гуми та пластмаси, – автоклави, вальці, екструдери, каландри, гідравлічні преси прямого пресування і литьйові з зусиллям стиснення від 50 до 650 тон і більше.

У 2007 році була введена в експлуатацію лінія гумозмішування, яка обладнана системою автоматичного дозування компонентів, транспортерними системами подачі сировини і гумо-змішувачами.

У 2013 році введена в експлуатацію лінія екструзії для виробництва гумових патрубків, рукавів і шлангів промислового призначення, а також профілю ущільнювального будь-якої складності. ТОВ «Резинопласт» виготовляє патрубки будь-яких розмірів і будь-якої складності для всіх видів техніки і устаткування.

У 2014 році підприємство пройшло кваліфікацію на державному концерну УКРОБОРОНПРОМ і тепер є його кваліфікованим постачальником, виробляючи різні гумотехнічні вироби відмінної якості і для оборонної промисловості.

У 2015 році підприємство ТОВ «Резинопласт» отримало сертифікат органу TÜV SÜD Management Service GmbH, який засвідчує що вимоги ISO 9001:2008 виконані.

У 2016 році налагоджено виробництво рукавів високого тиску і гідравлічних з'єднань: фітингів, штуцерів, муфт швидкороз'ємних і сполучних.

Нововведенням є оснащення пресів пристроєм вакуумного відбору повітря, що дозволило виключити попадання бульбашок повітря в тіло виробів, підвищуючи при цьому їх споживчі властивості.

Підприємство гнучко управляє виробничою програмою і випускає продукцію, яка відповідає високим вимогам конкурентного ринку. За роки роботи підприємство освоїло виробництво більш 25000 виробів і продовжує розширювати номенклатуру.

Номенклатура продукції підприємства така:

- дорожнє устаткування та паркувальне обладнання;
- гумотехнічні вироби для сільгосптехніки і тваринництва;
- відбійники, демпфери, подушки гумові;
- гумотехнічні вироби для пологомийних машин KARCHER;
- скребки на відвал для снігоприбиральної техніки;
- килимки гумові в кабінку автомобілів і інших транспортних засобів;
- бризковики для вантажних автомобілів;
- шини та колеса для вилкових навантажувачів; складських і промислових тачок та візків на поворотному та фіксованому кронштейні;
- гумові ущільнення;
- чохли та пильники;
- грибки для ремонту шин;
- ремкомплекти;
- гумові профілі та шнури;
- шланги та рукави кисневі;
- патрубки системи охолодження;
- гумотехнічні вироби різного призначення;
- гумові суміші та хімічні інгредієнти;
- послуги.

Якщо детальніше описати, то підприємство випускає наступні види гумотехнічних виробів:

- манжети ущільнювальні, армовані, гумові гідравлічні і пневматичні,

для шахтного обладнання, сантехнічні та ін;

- кільця ущільнювальні гумові круглого і прямокутного перерізу;
- гумові втулки для сільгосптехніки та іншого обладнання;
- брудозійомники гумові (для штоків);
- прокладки гумові круглого і прямокутного перерізу;
- грибки для шиноремонта (покришок, шин);
- пильовики, чохли, сальники, вкладиші, муфти, клапани, діафрагми,

мембрани;

- ворушилки, бандажі для сільгосптехніки, семяпроводи, тукопроводи;
- гумові накладки-подушки для автопідйомників;
- гумові платформні відбійники (бампери);
- ущільнення гумові для різного обладнання та сантехніки;
- буфери, демпфери, подушки гумові;
- бризковики на автомобілі;
- габаритні ліхтарі для причепів фур-довгомірів;
- суцільнолиті шини для навантажувачів (супереластик);
- кришки і корпуси люків для оглядових колодязів.

Виробничі потужності підприємства дозволяють випускати навіть такі вироби, як:

- вироби гумові та силіконові нестандартного розміру;
- технічні пластини;
- килимки гумові, мати, підлогові покриття для великої рогатої худоби;
- гумові лежачі поліцейські ИДН, ЛП500, ЛП650;
- колесовідбійники гумові паркувальні;
- кутові гумові захисти для стін колон;
- скребки, гуму армовану для відвалів снігоприбиральної техніки;
- гумові патрубки системи охолодження двигунів;
- профіль і ущільнювальний шнур з гуми і силікону;
- шланги та рукави газові і поливальні (гумові, армовані);
- інші гумотехнічні вироби, виготовлені за технічним завданням

замовників.

ТОВ «Резинопласт» має власний конструкторський відділ, фахівці якого в найкоротші терміни спроектують прес-форму для гумотехнічного виробу, потрібну деталь або штамп будь-якої складності на замовлення. Своє інструментальне виробництво забезпечує виготовлення і ремонт технологічної оснастки.

Інструментальний цех заводу оснащений усім необхідним обладнанням для виконання якісних робіт по металообробці на верстатах з ЧПУ, що дозволяє швидко і якісно виготовляти прес-форми, штампи і власні деталі потрібного асортименту та необхідної кількості.

Конструкторський відділ вирішує всі складності виробництва, а також розробляє технологію і креслення на замовлення.

Також підприємство надає наступний ряд послуг по металообробці на найсучасніших верстатах з ЧПУ:

- обробка металу на горизонтальному двухпалетному центрі DUGARD MH-500;

- обробка металу токарним багатоцільовим верстатом SAMSUNG SMEC PL 45LY;

- виробництво прес-форм і штампів;

- токарно-фрезерна обробка на верстатах з ЧПУ;

- токарна обробка металу на верстатах з ЧПК;

- фрезерування, фрезерна обробка металу на верстатах з ЧПК;

- обробка на електроерозійних, ЕЕО верстатах з ЧПК;

- штампування, шліфування, розточування, хромування;

- серійне виробництво деталей і запчастин;

- гнуття металевих труб різного діаметру на верстаті з ЧПУ.

Основні клієнти підприємства: Укроборонпром, САТ, JCB, МТЗ, Авто-Краз, Проктер Енд Гембл, Гідросила МЗТГ, Червона Зірка, НКМЗ, та ін. До клієнтів підприємства застосовується індивідуальний підхід до вирішення всіх завдань [20].

2.2 Аналіз фінансово-економічних показників підприємства

Основні фінансові результати діяльності підприємства представлені у «Звіті про фінансові результати», на основі якого можна проаналізувати динаміку та рівень чистого доходу від реалізації продукції, собівартості, операційних і фінансових доходів та витрат, адміністративних витрат і витрат на збут, а також оцінити фінансові результати від операційної діяльності, до оподаткування та чистий фінансовий результат. Дані звітів про фінансові результати ПрАТ «Резинопласт» за 2020-2024 рр. представлені у таблиці 2.1. Аналізу фінансових результатів представлений у таблиці 2.2.

Таблиця 2.1 – Звіти про фінансові результати ПрАТ «Резинопласт»

Показники	Код рядка	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	59206	88397	82579	104357	208858
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	47483	68198	63861	63500	116677
Валовий прибуток	2090	11723	20199	18718	40857	92181
Інші операційні доходи	2120	1714	1376	26330	17175	11101
Адміністративні витрати	2130	3186	4287	5598	5784	7817
Витрати на збут	2150	6041	7350	5912	7 705	8530
Інші операційні витрати	2180	774	2796	6090	9049	7581
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	3436	7142	27448	35494	79354
Інші фінансові доходи	2220	37	10	5	13	300
Інші доходи	2240	29	0	1	0	3
Фінансові витрати	2250	2	0	357	650	204
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3500	7152	27096	34857	79453
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-444	-1191	-1431	-1890	-10725
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3056	5961	25665	32967	68728

Динаміка чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), собівартості реалізованої продукції, валового прибутку представлена

на рисунку 2.1. Динаміка фінансового результату від операційної діяльності і чистого фінансового результату підприємства представлена на рисунку 2.2.

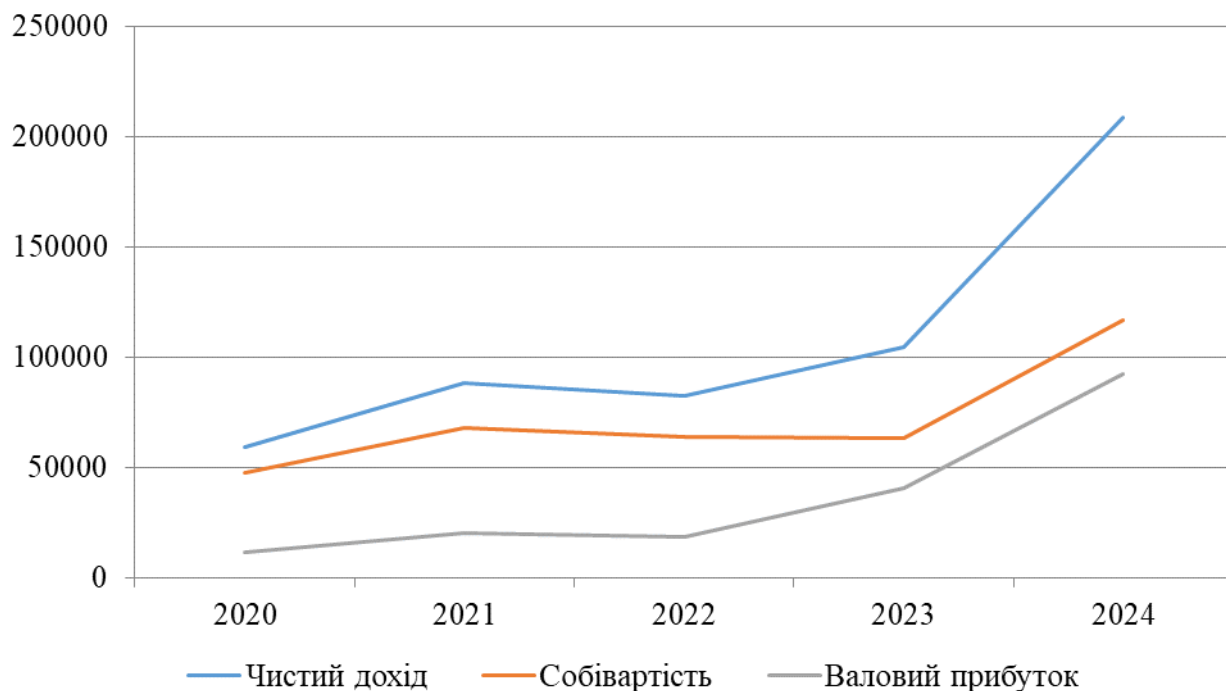

Рисунок 2.1 – Динаміка чистого доходу від реалізації продукції, собівартості реалізованої продукції, валового прибутку, тис. грн.

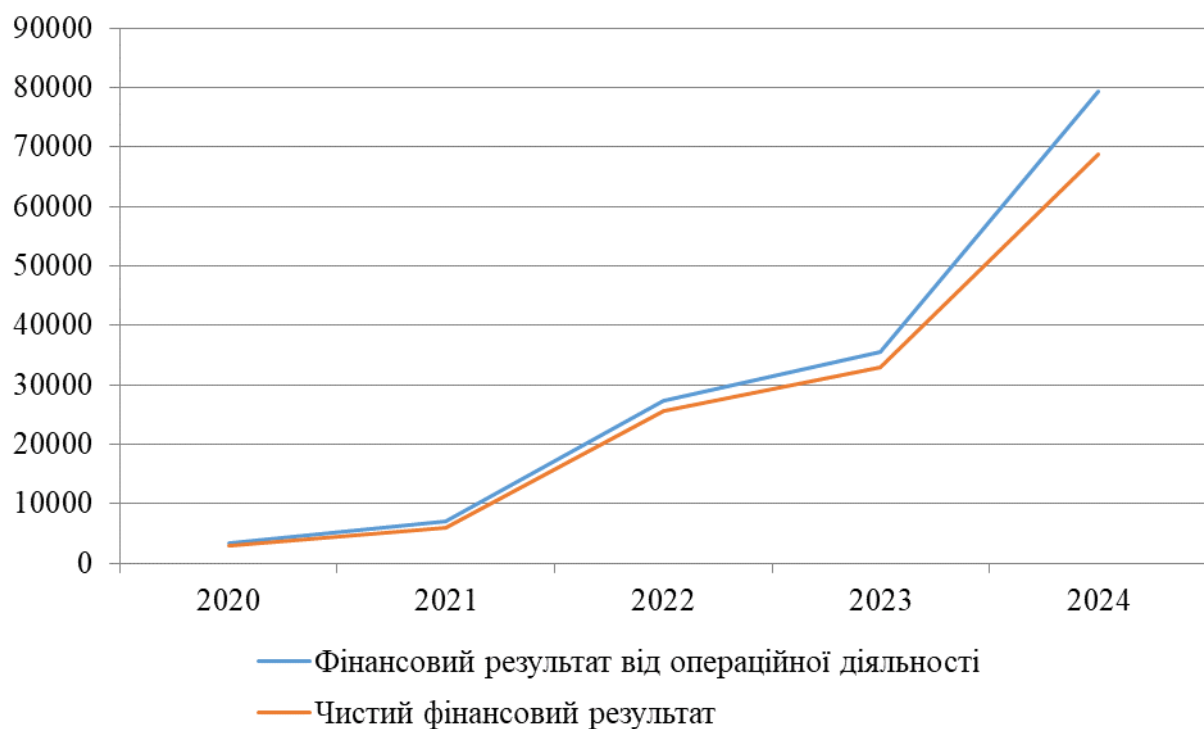

Рисунок 2.2 – Динаміка фінансового результату від операційної діяльності і чистого фінансового результату, тис. грн.

Таблиця 2.2 – Аналіз фінансових результатів ТОВ «Резинопласт», тис.грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
Т _{пр} , %	-	49,30	-6,58	26,37	100,14
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	47483	68198	63861	63500	116677
Δ, тис. грн.	-	20715	-4337	-361	53177
Т _{пр} , %	-	43,63	-6,36	-0,57	83,74
Валовий прибуток	11723	20199	18718	40857	92181
Δ, тис. грн.	-	8476	-1481	22139	51324
Т _{пр} , %	-	72,30	-7,33	118,28	125,62
Інші операційні доходи	1714	1376	26330	17175	11101
Δ, тис. грн.	-	-338	24954	-9155	-6074
Т _{пр} , %	-	-19,72	1813,52	-34,77	-35,37
Адміністративні витрати	3186	4287	5598	5784	7817
Δ, тис. грн.	-	1101	1311	186	2033
Т _{пр} , %	-	34,56	30,58	3,32	35,15
Витрати на збут	6041	7350	5912	7705	8530
Δ, тис. грн.	-	1309	-1438	1793	825
Т _{пр} , %	-	21,67	-19,56	30,33	10,71
Інші операційні витрати	774	2796	6090	9049	7581
Δ, тис. грн.	-	2022	3294	2959	-1468
Т _{пр} , %	-	261,24	117,81	48,59	-16,22
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	3436	7142	27448	35494	79354
Δ, тис. грн.	-	3706	20306	8046	43860
Т _{пр} , %	-	107,86	284,32	29,31	123,57
Інші фінансові доходи	37	10	5	13	300
Δ, тис. грн.	-	-27	-5	8	287
Т _{пр} , %	-	-72,97	-50,00	160,00	2207,69
Інші доходи	29	0	1	0	3
Δ, тис. грн.	-	-29	1	-1	3
Т _{пр} , %	-	-100,00	-	-100,00	-
Фінансові витрати	2	0	357	650	204
Δ, тис. грн.	-	-2	357	293	-446
Т _{пр} , %	-	-100,00	-	82,07	-68,62
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	3500	7152	27096	34857	79453
Δ, тис. грн.	-	3652	19944	7761	44596
Т _{пр} , %	-	104,34	278,86	28,64	127,94
Витрати (дохід) з податку на прибуток	444	1191	1431	1890	10725
Δ, тис. грн.	-	747	240	459	8835
Т _{пр} , %	-	168,24	20,15	32,08	467,46
Чистий фінансовий результат: прибуток	3056	5961	25665	32967	68728
Δ, тис. грн.	-	2905	19704	7302	35761
Т _{пр} , %	-	95,06	330,55	28,45	108,48

У 2022 р. підприємство мало зниження чистого доходу від реалізації продукції на 5818 тис. грн. або на 6,58 %; у 2021 р. цей показник зріс на 49,30 %, у 2023 р. – на 26,37 %, у 2024 р. – на 100,14 %. Собівартість реалізованої продукції зменшувалася у 2022 р. на 6,36 % і у 2023 р. на 0,57 %, зростала у 2021 р. і у 2024 рр. на 43,63 % і на 83,74 % відповідно.

Валовий прибуток зріс у 2021 р. на 72,30 %, у 2022 р. зменшився на 7,33 % , у 2023 р. і 2024 р. підвищився на 118,28 % і на 125,62 % відповідно.

Завдяки високому рівню інших операційних доходів у 2021-2024 рр. на підприємстві відбувалося щорічне підвищення фінансового результату від операційної діяльності з 3436 тис. грн. у 2020 р. до 79354 тис. грн. у 2024 р., тобто в 23 рази за останні 5 років.

Загальний результат діяльності підприємства – чистий фінансовий результат у ТОВ «Резинопласт» щорічно зростав з 3056 тис. грн. у 2020 р. до 68728 тис. грн. у 2024 р., тобто в 22,5 рази за останні 5 років.

Співвідношення фінансових показників ТОВ «Резинопласт» до чистого доходу від реалізації продукції представлено у таблиці 2.3.

У структурі чистого доходу від реалізації продукції значну питому вагу займає собівартість реалізованої продукції, яка з 80,2 % у 2020 р. зменшилася до 55,86 % у 2024 р. Питома вага валового прибутку зросла з 19,8 % у 2020 р. зменшилася до 44,14 % у 2024 р. Інші операційні доходи у чистому доході знизилися з 31,88 % у 2022 р. до 5,32 % у 2024 р. Адміністративні витрати у чистому доході зменшилися з 6,78 % у 2022 р. до 3,74 % у 2024 р. Витрати на збут у чистому доході знизилися з 10,2 % у 2020 р. до 4,08 у 2024 р. Інші операційні витрати у чистому доході від реалізації продукції зросли з 1,31 % у 2020 р. до 8,67 % у 2023 р. та зменшилися до 3,63 % у 2024 р. Інші фінансові доходи, інші доходи, фінансові витрати у чистому доході від реалізації продукції займають значно менше 1 %. Фінансовий результат від операційної діяльності у чистому доході від реалізації продукції зріс з 5,8 % у 2020 р. до 37,99 % у 2024 р. Чистий фінансовий результат у чистому доході від реалізації продукції зріс з 5,16 % у 2020 р. до 32,91 % у 2024 р.

Таблиця 2.3 – Аналіз співвідношень фінансових результатів діяльності ТОВ «Резинопласт» і чистого доходу від реалізації продукції

Показники	2020	% до ЧД	2021	% до ЧД	2022	% до ЧД	2023	% до ЧД	2024	% до ЧД
Чистий дохід від реалізації продукції	59206	100	88397	100	82579	100	104357	100	208858	100
Собівартість реалізованої продукції	47483	80,20	68198	77,15	63861	77,33	63500	60,85	116677	55,86
Валовий прибуток	11723	19,80	20199	22,85	18718	22,67	40857	39,15	92181	44,14
Інші операційні доходи	1714	2,89	1376	1,56	26330	31,88	17175	16,46	11101	5,32
Адміністративні витрати	3186	5,38	4287	4,85	5598	6,78	5784	5,54	7817	3,74
Витрати на збут	6041	10,20	7350	8,31	5912	7,16	7705	7,38	8530	4,08
Інші операційні витрати	774	1,31	2796	3,16	6090	7,37	9049	8,67	7581	3,63
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	3436	5,80	7142	8,08	27448	33,24	35494	34,01	79354	37,99
Інші фінансові доходи	37	0,06	10	0,01	5	0,01	13	0,01	300	0,14
Інші доходи	29	0,05	0	0	1	0,001	0	0	3	0,001
Фінансові витрати	2	0,003	0	0	357	0,43	650	0,62	204	0,10
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	3500	5,91	7152	8,09	27096	32,81	34857	33,40	79453	38,04
Витрати (дохід) з податку на прибуток	444	0,75	1191	1,35	1431	1,73	1890	1,81	10725	5,14
Чистий фінансовий результат: прибуток	3056	5,16	5961	6,74	25665	31,08	32967	31,59	68728	32,91

Аналіз операційних витрат підприємства представлений у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Аналіз операційних витрат ТОВ «Резинопласт», тис. грн.

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Матеріальні затрати	46203	55947	55856	51115	86919
Δ, тис. грн.	-	9744	-91	-4741	35804
T _{пр} , %	-	21,09	-0,16	-8,49	70,05
Витрати на оплату праці	23791	28770	23578	26468	31865
Δ, тис. грн.	-	4979	-5192	2890	5397
T _{пр} , %	-	20,93	-18,05	12,26	20,39
Відрахування на соціальні заходи	5235	6404	4546	5268	6378
Δ, тис. грн.	-	1169	-1858	722	1110
T _{пр} , %	-	22,33	-29,01	15,88	21,07
Амортизація	7905	9259	11232	13152	20690
Δ, тис. грн.	-	1354	1973	1920	7538
T _{пр} , %	-	17,13	21,31	17,09	57,31
Інші операційні витрати	7800	13406	17235	17877	24733
Δ, тис. грн.	-	5606	3829	642	6856
T _{пр} , %	-	71,87	28,56	3,72	38,35
Разом операційні витрати	90934	113786	112447	113880	170585
Δ, тис. грн.	-	22852	-1339	1433	56705
T _{пр} , %	-	25,13	-1,18	1,27	49,79

У 2022 р. і 2023 р. відбулося зменшення матеріальних затрат на 91 тис. грн. і на 4741 тис. грн. відповідно, у 2024 р. матеріальні затрати зросли на 35804 тис. грн. або на 70,05 %. Витрати на оплату праці зменшилися у 2022 р. на 5192 тис. грн., у 2023 р. і в 2024 р. зросли на 2890 тис. грн. і на 5397 тис. грн. відповідно. Аналогічна динаміка і відрахувань на соціальні заходи. Амортизаційні відрахування щорічно зростали з 7905 тис. грн. у 2020 р. до 20690 тис. грн. у 2024 р., тобто за 5 років зросли в 2,6 раза. Інші операційні витрати зросли з 7800 тис. грн. у 2020 р. до 24733 тис. грн. у 2024 р., тобто за 5 років зросли у 3,2 раза. Разом операційні витрати зросли з 90934 тис. грн. у 2020 р. до 170585 тис. грн. у 2024 р., тобто за 5 років зросли в 1,9 раза; незначне зменшення їх було у 2022 р. – на 1339 тис. грн.

Динаміка операційних витрат представлена на рисунку 2.3.

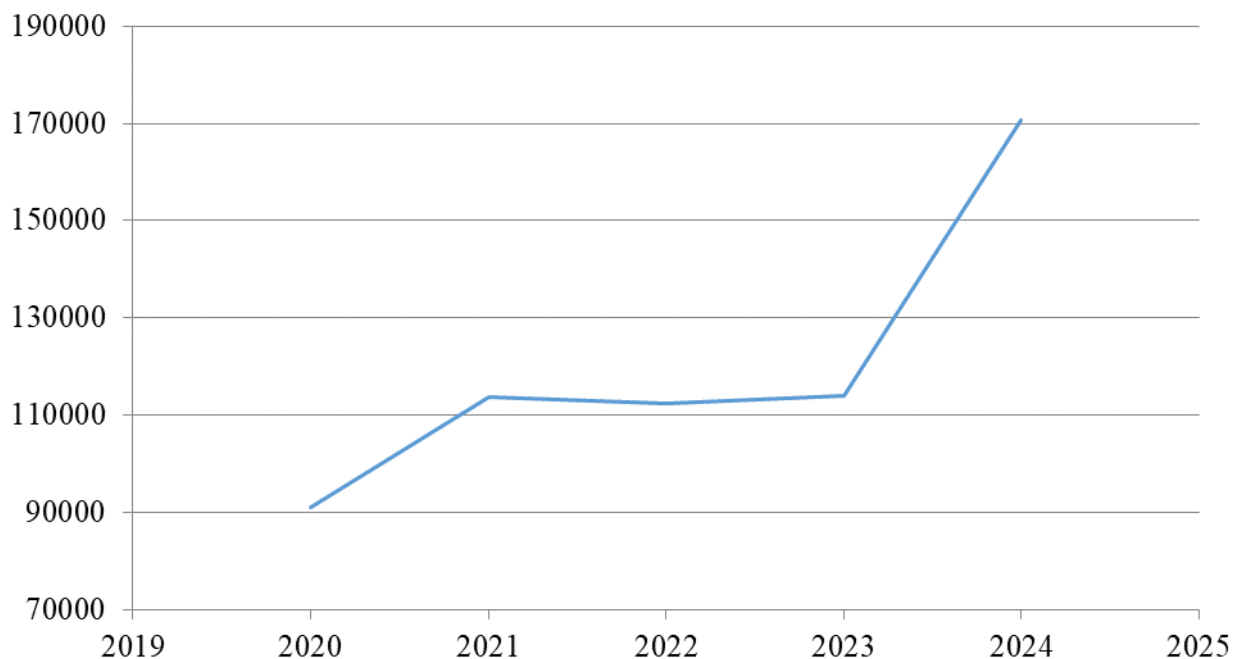

Рисунок 2.3 – Динаміка операційних витрат, тис. грн.

Аналіз структури операційних витрат представлено у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5–Аналіз структури операційних витрат ТОВ «Резинопласт»,%

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Матеріальні затрати, %	50,81	49,17	49,67	44,88	50,95
Δ, %	-	-1,64	0,50	-4,79	6,07
Витрати на оплату праці, %	26,16	25,28	20,97	23,24	18,68
Δ, %	-	-0,88	-4,32	2,27	-4,56
Відрахування на соціальні заходи, %	5,76	5,63	4,04	4,63	3,74
Δ, %	-	-0,13	-1,59	0,58	-0,89
Амортизація, %	8,69	8,14	9,99	11,55	12,13
Δ, %	-	-0,56	1,85	1,56	0,58
Інші операційні витрати, %	8,58	11,78	15,33	15,70	14,50
Δ, %	-	3,20	3,55	0,37	-1,20
Разом операційні витрати	100	100	100	100	100

У структурі операційних витрат найбільшу питому вагу мають матеріальні затрати, їх частка зменшувалася з 50,81 % у 2020 р. до 44,88 % у 2023 р. та підвищилася до 50,95 % у 2024 р. Питома вага витрат на оплату праці зменшувалася з 26,16 % у 2020 р. до 20,97 % у 2022 р., потім зросла до

23,24 % у 2023 р. і знизилася до 18,68 % у 2024 р. Питома вага відрахувань на соціальні заходи знизилася з 5,76 % у 2020 р. до 3,74 % у 2024 р. Питома вага амортизаційних відрахувань за 5 років збільшилася з 8,69 % до 12,13 %, а інших операційних витрат з 8,58 % до 14,5 %.

Аналіз основних економічних показників діяльності ТОВ «Резинопласт» представлений у таблиці 2.6. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції, повної собівартості реалізованої продукції і прибутку від реалізації продукції представлена на рисунку 2.4.

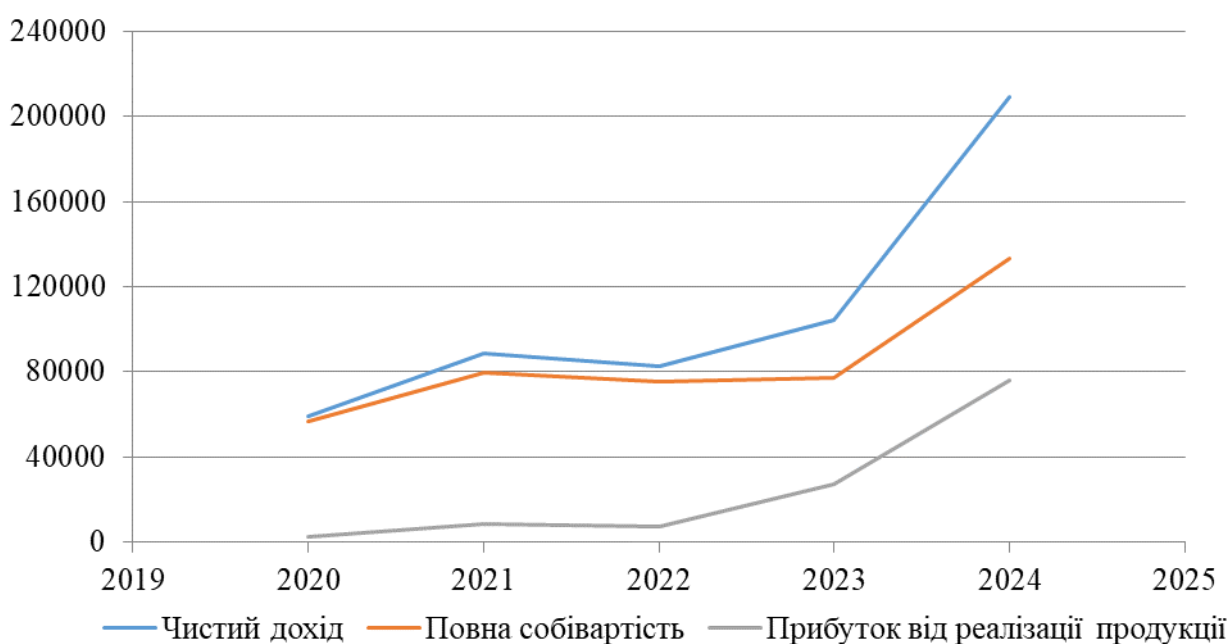

Рисунок 2.4 – Динаміка чистого доходу від реалізації продукції, повної собівартості реалізованої продукції і прибутку від реалізації продукції, тис. грн.

Позитивним є зростання чистого доходу від реалізації продукції у 2021р. і у 2023-2024 рр. Внаслідок зниження чистого доходу від реалізації продукції у 2022 р. валовий прибуток знизився на 1481 тис. грн. або на 7,33%, прибуток від реалізації продукції зменшився на 1354 тис. грн. або на 15,81 %, фондвіддача зменшилася на 1,364 грн./грн. або на 34,44%, коефіцієнт оборотності оборотних активів знизився на 0,879 оберти або на 31,27 %, рентабельності продукції і виробництва зменшилися на 1,16 % і на 6,26 % відповідно.

Таблиця 2.6–Аналіз основних економічних показників ТОВ «Резинопласт»

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
T _{пр} , %	-	49,30	-6,58	26,37	100,14
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	47483	68198	63861	63500	116677
Δ, тис. грн.	-	20715	-4337	-361	53177
T _{пр} , %	-	43,63	-6,36	-0,57	83,74
Валовий прибуток, тис. грн.	11723	20199	18718	40857	92181
Δ, тис. грн.	-	8476	-1481	22139	51324
T _{пр} , %	-	72,30	-7,33	118,28	125,62
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	56710	79835	75371	76989	133024
Δ, тис. грн.	-	23125	-4464	1618	56035
T _{пр} , %	-	40,78	-5,59	2,15	72,78
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	2496	8562	7208	27368	75834
Δ, тис. грн.	-	6066	-1354	20160	48466
T _{пр} , %	-	243,03	-15,81	279,69	177,09
Чистий прибуток, тис. грн.	3056	5961	25665	32967	68728
Δ, тис. грн.	-	2905	19704	7302	35761
T _{пр} , %	-	95,06	330,55	28,45	108,48
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	18965,5	22309,5	31788,5	51747,5	86425,5
Δ, тис. грн.	-	3344	9479	19959	34678
T _{пр} , %	-	17,63	42,49	62,79	67,01
Фондовіддача, грн./грн.	3,122	3,962	2,598	2,017	2,417
Δ, грн./грн.	-	0,840	-1,364	-0,581	0,400
T _{пр} , %	-	26,92	-34,44	-22,37	19,83
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	24270,5	31452	42749,5	56349,5	84273
Δ, тис. грн.	-	7181,5	11297,5	13600	27923,5
T _{пр} , %	-	29,59	35,92	31,81	49,55
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, оберти	2,439	2,811	1,932	1,852	2,478
Δ, оберти	-	0,372	-0,879	-0,080	0,626
T _{пр} , %	-	15,21	-31,27	-4,13	33,82
Рентабельність продукції, %	4,40	10,72	9,56	35,55	57,01
Δ, %	-	6,32	-1,16	25,99	21,46
Рентабельність виробництва, %	5,77	15,93	9,67	25,32	44,43
Δ, %	-	10,16	-6,26	15,65	19,11

Зменшення фондівіддачі на 0,581 грн./грн. або на 22,37 % та коефіцієнта оборотності оборотних активів на 0,08 оберти або на 4,13 % у 2023 р. пов'язане з ростом середньорічної вартості основних і оборотних засобів відповідно. У 2024 р. всі показники діяльності ТОВ «Резинопласт» підвищилися, прибуток від реалізації продукції збільшився на 48466 тис. грн. або на 177,09 %, фондівіддача зросла на 0,4 грн./грн. або на 19,83 % та коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс на 0,626 оберти або на 33,82 %, рентабельності продукції і виробництва збільшилися на 21,46 % і на 19,11 % відповідно.

Підприємство ТОВ «Резинопласт» у 2023-2024 рр. в більшості показників поліпшило фінансово-економічні результати діяльності.

2.3 Аналіз персоналу і продуктивності праці на підприємстві

ТОВ «Резинопласт» виробляє гумові вироби, відповідно воно повинно бути забезпеченим спеціалістами сфери технології гуми, їх висока кваліфікація дозволяє застосовувати сучасні технології і виробляти продукцію високої якості, це є умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Динаміка середньооблікової чисельності працівників представлена на рис. 2.5.

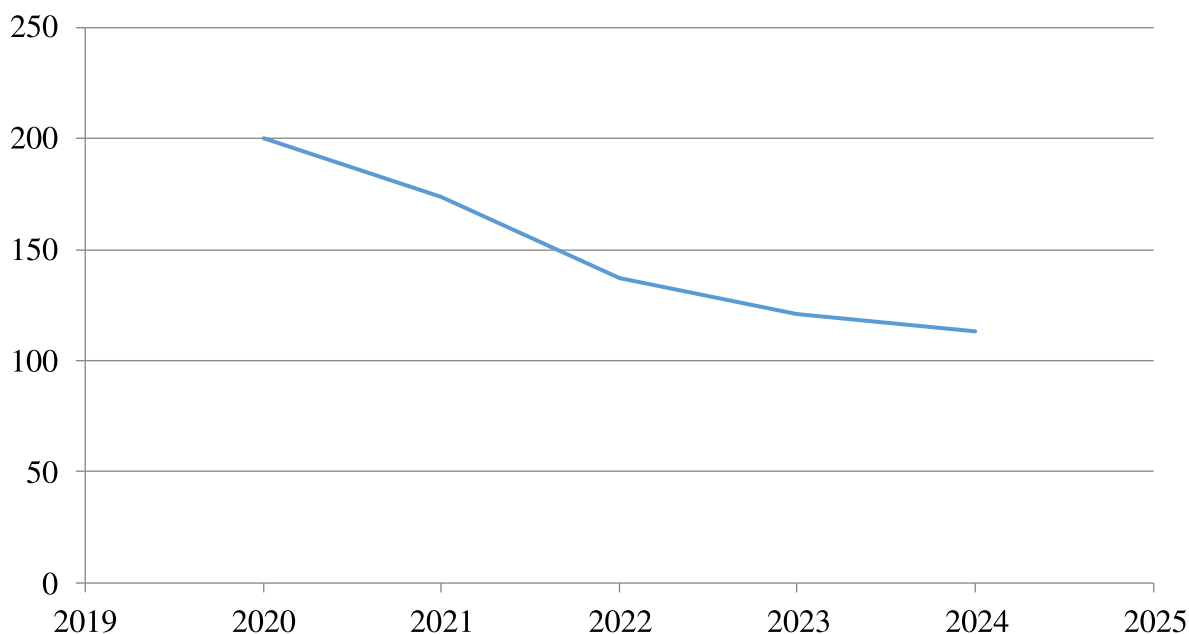

Рисунок 2.5 – Динаміка середньооблікової чисельності працівників, осіб

Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу підприємства щорічно зменшувалася з 200 осіб у 2020 р. до 113 осіб у 2024 р.

Аналіз показників з праці ТОВ «Резинопласт» представлено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз показників з праці у ТОВ «Резинопласт»

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
T _{пр} , %	-	49,30	-6,58	26,37	100,14
Чисельність персоналу, осіб	200	174	137	121	113
Δ, осіб	-	-26	-37	-16	-8
T _{пр} , %	-	-13,00	-21,26	-11,68	-6,61
Продуктивність праці працівника, тис. грн./особу	296,03	508,03	602,77	862,45	1848,30
Δ, тис. грн./особу	-	212,00	94,74	259,69	985,85
T _{пр} , %	-	71,61	18,65	43,08	114,31

Динаміка продуктивності праці представлена на рисунку 2.6.

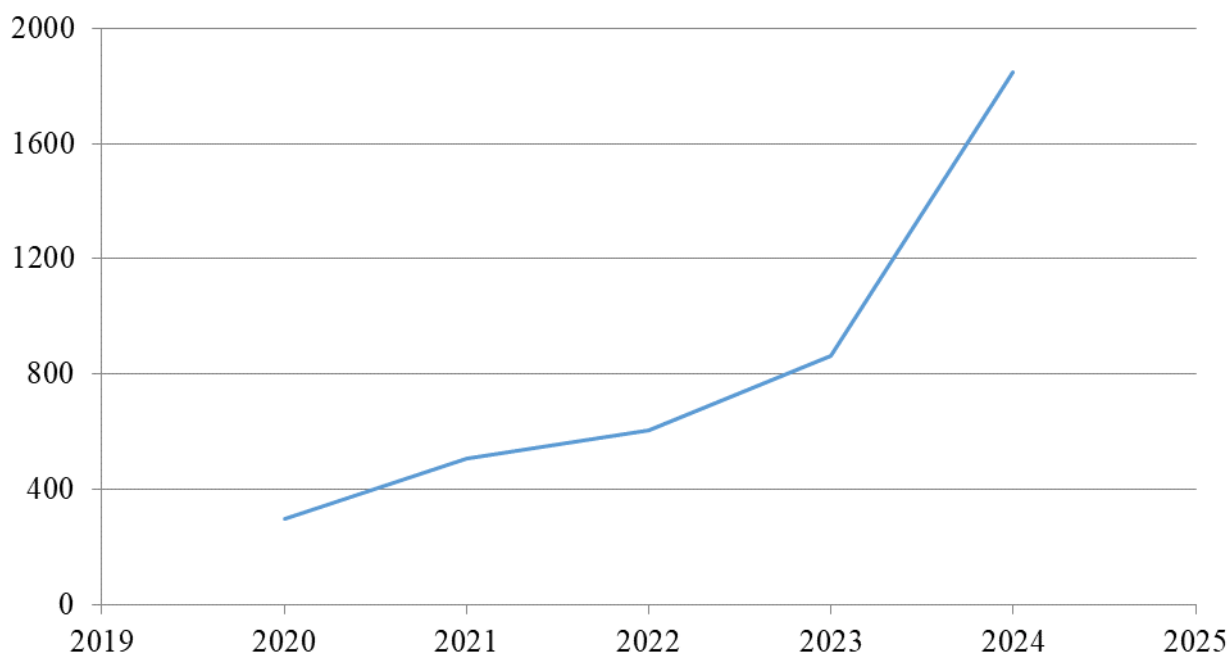

Рисунок 2.6 – Динаміка продуктивності праці працівників, тис. грн./особу

Найбільше збільшення продуктивності праці на підприємстві спостерігалось у 2021 р. і в 2024 р. – на 71,61 % і 114,31 % відповідно, у 2022 р. і в 2023 р. продуктивність праці зростала на 18,65 % і на 43,08 % відповідно.

В абсолютному виразі продуктивність праці працівників підприємства підвищувалася в порівнянні з кожним попереднім роком: у 2021 р. на 212 тис. грн./особу, у 2022 р. на 94,74 тис. грн./особу, у 2023 р. на 259,69 тис. грн./особу, у 2024 р. на 985,85 тис. грн./особу.

Результати аналізу показників з праці свідчать про підвищення ефективності використання персоналу з 2020 р. по 2024 р.

2.4 Аналіз активу і пасиву балансу ТОВ «Резинопласт»

Баланс підприємства складається з активу і пасиву, сума за якими однакова. Актив балансу – це сума всіх ресурсів підприємство, необхідних для всіх видів діяльності.

Аналіз активу ТОВ «Резинопласт» представлений у таблиці 2.8. Динаміка валюти балансу представлена на рисунку 2.7.

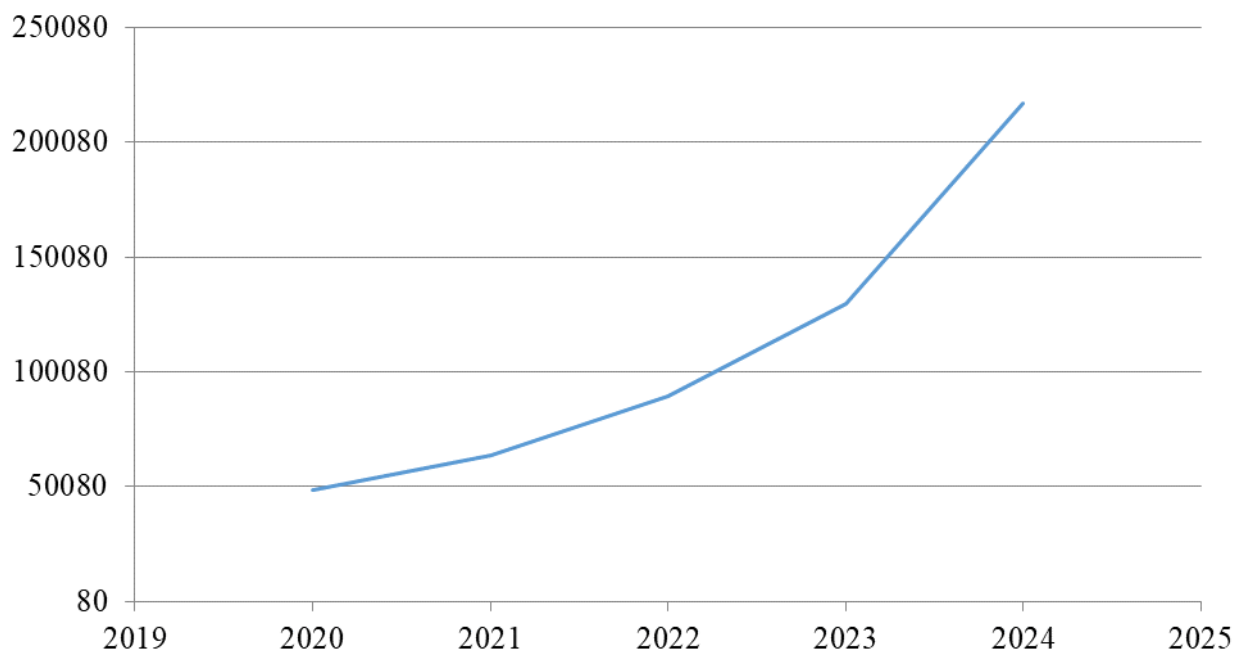

Рисунок 2.7 – Динаміка валюти балансу на кінець року, тис. грн.

Таблиця 2.8 – Аналіз активу підприємства, тис. грн.

Актив	Код рядка	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Нематеріальні активи	1000	1276	1190	1024	855	690
Δ		-	-86	-166	-169	-165
первісна вартість	1001	1542	1616	1618	1618	1620
Δ		-	74	2	0	2
накопичена амортизація	1002	266	426	594	763	930
Δ		-	160	168	169	167
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1040	1317	587	409	2795
Δ		-	277	-730	-178	2386
Основні засоби	1010	19526	25093	38484	65011	107840
Δ		-	5567	13391	26527	42829
первісна вартість	1011	54641	68286	89321	125576	186055
Δ		-	13645	21035	36255	60479
знос	1012	35115	43193	50837	60565	78215
Δ		-	8078	7644	9728	17650
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	24	0
Δ		-	0	0	24	-24
Усього за розділом I	1095	21842	27600	40095	66299	111325
Δ		-	5758	12495	26204	45026
II. Оборотні активи						
Запаси	1100	15823	5826	6270	12018	30780
Δ		-	-9997	444	5748	18762
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3453	14305	27271	13084	22934
Δ		-	10852	12966	-14187	9850
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1447	7885	5821	5690	19600
Δ		-	6438	-2064	-131	13910
з бюджетом	1135	100	150	1468	5177	1200
Δ		-	50	1318	3709	-3977
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13	40	279	279	3032
Δ		-	27	239	0	2753
Гроші та їх еквіваленти	1165	5896	7549	8230	26405	24289
Δ		-	1653	681	18175	-2116
Витрати майбутніх періодів	1170	16	15	28	35	50

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7
Δ		-	-1	13	7	15
Інші оборотні активи	1190	160	226	136	508	3465
Δ		-	66	-90	372	2957
Усього за розділом II	1195	26908	35996	49503	63196	105350
Δ		-	9088	13507	13693	42154
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0	0
Баланс	1300	48750	63596	89598	129495	216675
Δ		-	14846	26002	39897	87180

Валюта балансу щорічно зростала з кожним роком на все більшу величину: у 2021 р. на 14846 тис. грн., у 2022 р. на 26002 тис. грн., у 2023 р. на 39897 тис. грн., у 2024 р. на 87180 тис. грн.

Відбувалося щорічне збільшення як необоротних, так і оборотних активів. Динаміка необоротних і оборотних активів на кінець року представлена на рисунку 2.8.

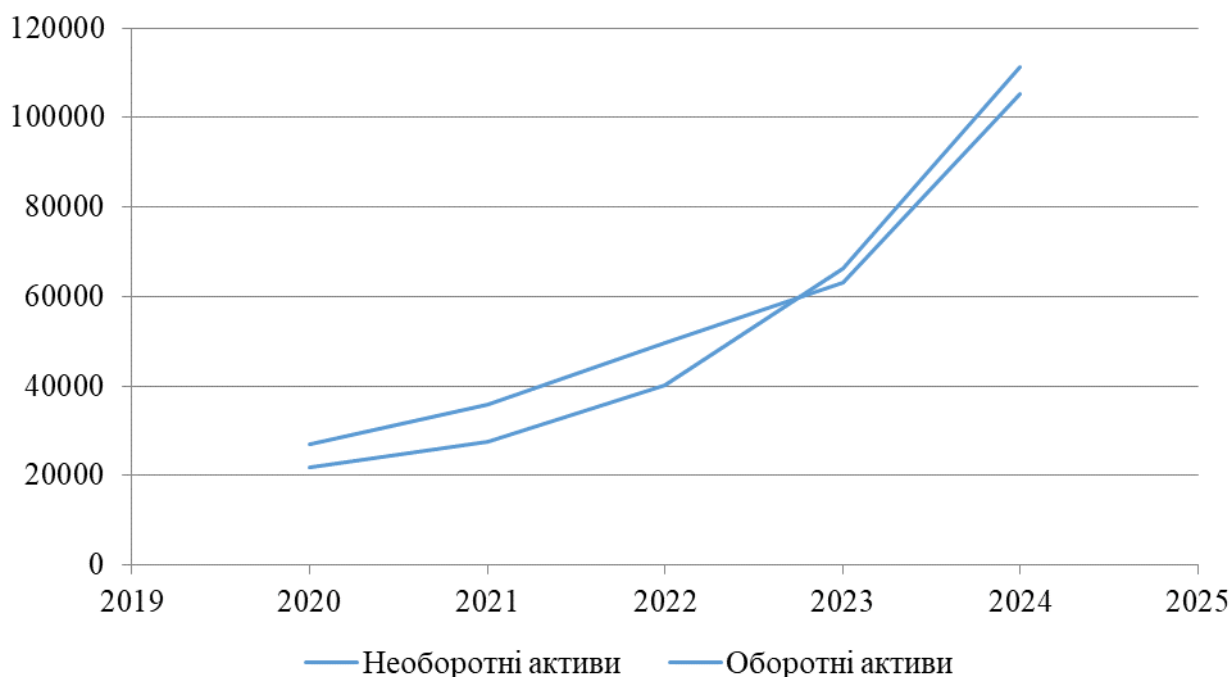

Рисунок 2.8 – Динаміка необоротних і оборотних активів на кінець року, тис. грн.

Величина необоротних активів збільшувалася з кінця 2020 р. до кінця 2024 р., протягом 2021 р. вона зросла на 5758 тис. грн., протягом 2022 р. – на 12495 тис. грн., протягом 2023 р. – на 26204 тис. грн., протягом 2024 р. – на

45026 тис. грн. Основна складова необоротних активів – це основні засоби.

Величина оборотних активів також збільшувалася з кінця 2020 р. до кінця 2021 р., протягом 2021 р. вона зросла на 9088 тис. грн., протягом 2022 р. – на 13507 тис. грн., протягом 2023 р. – на 13693 тис. грн., протягом 2024 р. – на 42154 тис. грн. Основні складові оборотних активів: у 2020 р. – це запаси, у 2021 р. і 2022 р. – це дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, у 2023 р. – це гроші та їх еквіваленти, а також запаси та дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, у 2024 р. – це запаси, гроші та їх еквіваленти, а також дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги і дебіторська заборгованість за розрахунками за виданими авансами. Розмір необоротних активів з кінця 2020 р. до кінця 2022 р. дещо перевищував розмір оборотних активів, а на кінець 2023 р. і 2024 р. необоротні активи дещо перевищували оборотні активи.

Аналіз пасиву ТОВ «Резинопласт» представлено у таблиці 2.9.

Динаміка власного капіталу, довгострокових зобов'язань і забезпечень та поточних зобов'язань і забезпечень представлена на рисунку 2.9.

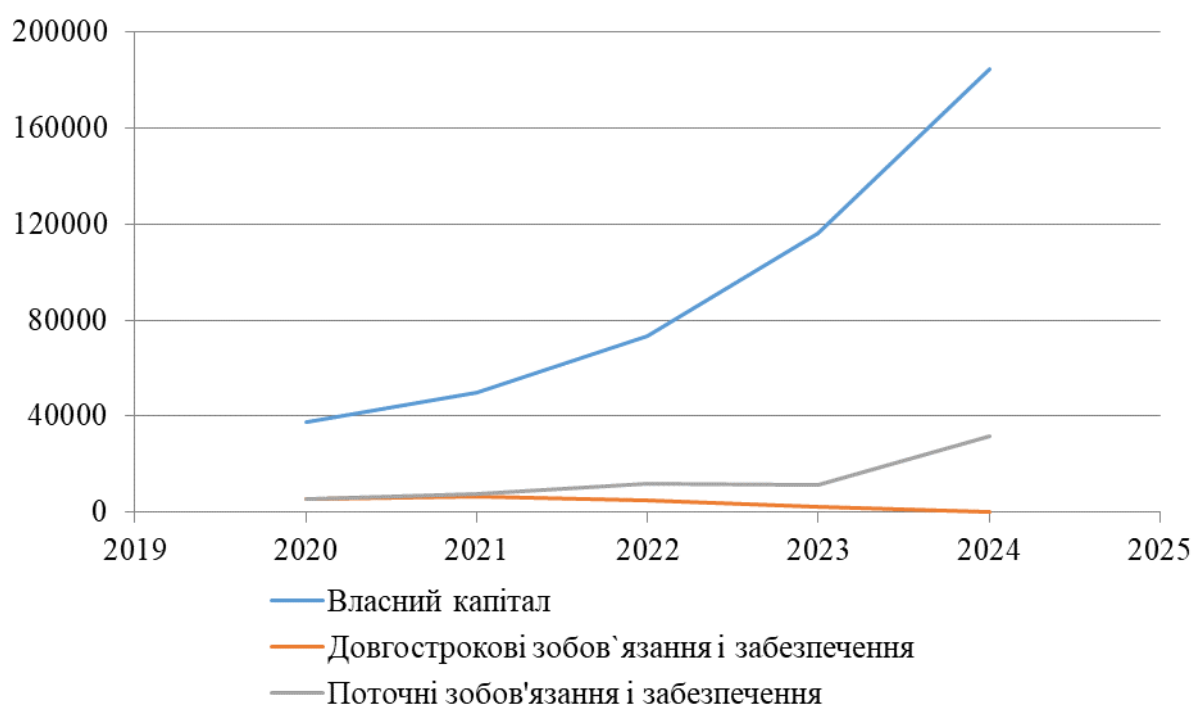

Рисунок 2.9 – Динаміка власного капіталу, довгострокових зобов'язань і забезпечень, поточних зобов'язань і забезпечень на кінець року, тис. грн.

Таблиця 2.9 – Аналіз пасиву підприємства, тис. грн.

Пасив	Код рядка	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
1	2	3	4	5	6	7
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2240	10000	10000	20000	20000
Δ		-	7760	0	10000	0
Додатковий капітал	1410	3805	2963	0	0	0
Δ		-	-842	-2963		0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	31580	37541	63151	96119	164847
Δ		-	5961	25610	32968	68728
Неоплачений капітал		0	919	0	0	0
Δ		-	919	-919	0	0
Усього за розділом I	1495	37625	49585	73151	116119	184847
Δ		-	11960	23566	42968	68728
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0	21
Δ		-	0	0	0	21
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	4665	2 080	286
Δ		-	0	4665	-2585	-1794
Інші довгострокові зобов'язання		5645	6287	0	0	0
Δ		-	642	-6287	0	0
Усього за розділом II	1595	5645	6287	4665	2080	307
Δ		-	642	-1622	-2585	-1773
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	500	0	0	0	0
Δ		-	-500	0	0	0
товари, роботи, послуги	1615	726	1678	5071	289	2535
Δ		-	952	3393	-4782	2246
розрахунками з бюджетом	1620	349	793	286	298	2108
Δ		-	444	-507	12	1810
розрахунками зі страхування	1625	376	445	344	333	476
Δ		-	69	-101	-11	143
розрахунками з оплати праці	1630	1339	1602	1169	1185	1649
Δ		-	263	-433	16	464

Продовження таблиці 2.9

1	2	3	4	5	6	7
одержаними авансами	1635	1959	3098	2712	6267	21799
Δ		-	1139	-386	3555	15532
Поточні забезпечення	1660	0	0	1864	2411	2808
Δ		-	0	1864	547	397
Інші поточні зобов'язання	1690	231	108	336	513	146
Δ		-	-123	228	177	-367
Усього за розділом III	1695	5480	7724	11782	11296	31521
Δ		-	2244	4058	-486	20225
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0	0
Баланс	1900	48750	63596	89598	129495	216675

Власний капітал на підприємстві щорічно зростає: протягом 2021 р. – на 11960 тис. грн., протягом 2022 р. – на 23566 тис. грн., протягом 2023 р. – на 42968 тис. грн., протягом 2024 р. – на 68728 тис. грн. Довгострокові зобов'язання і забезпечення у 2021 р. зросли на 642 тис. грн., протягом 2022р, 2023 р. і 2024 р. зменшувалися на 1622 тис. грн., 2585 тис. грн. і на 1773 тис. грн. відповідно. Поточні зобов'язання і забезпечення протягом 2021 р. зі 2022 р. зростали на 2244 тис. грн. і 4058 тис. грн. відповідно, протягом 2023 р. зменшилися на 486 тис. грн., протягом 2024 р. зросли на 20225 тис. грн. У всі роки рівень власного капіталу значно перевищує рівні довгострокових зобов'язань і забезпечень і поточних зобов'язань і забезпечень.

2.5 Оцінка майнового стану підприємства

Економічні ресурси підприємства, що складають його матеріальні й нематеріальні активи, представляють собою майно компанії. Вони сформовані за рахунок інвестицій і призначені для того, щоб підприємство отримувало дохід від їх використання. Необоротні активи використовуються тривалий час в процесі господарської діяльності і переносять свою вартість на продукцію

частинами. Оборотні активи використовуються повністю в кожному виробничо-технологічному циклі і повністю переносять свою вартість на готову продукцію. Склад майна (активів) ТОВ «Резинопласт» та його динаміка були розглянуті у таблиці 2.8. Аналіз структури майна підприємства представлено у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Аналіз структури майна (активів) підприємства, %

Актив	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	2,62	1,87	1,14	0,66	0,32
Δ	-	-0,75	-0,73	-0,48	-0,34
Незавершені капітальні інвестиції	2,13	2,07	0,66	0,32	1,29
Δ	-	-0,06	-1,42	-0,34	0,97
Основні засоби	40,05	39,46	42,95	50,20	49,77
Δ	-	-0,61	3,49	7,25	-0,43
Відстрочені податкові активи	0	0	0	0,02	0
Δ	-	0,00	0,00	0,02	-0,02
Усього за розділом I	44,80	43,40	44,75	51,20	51,38
Δ	-	-1,40	1,35	6,45	0,18
II. Оборотні активи					
Запаси	32,46	9,16	7,00	9,28	14,21
Δ	-	-23,30	-2,16	2,28	4,92
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	7,08	22,49	30,44	10,10	10,58
Δ	-	15,41	7,94	-20,33	0,48
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	2,97	12,40	6,50	4,39	9,05
Δ	-	9,43	-5,90	-2,10	4,65
з бюджетом	0,21	0,24	1,64	4,00	0,55
Δ	-	0,03	1,40	2,36	-3,44
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,03	0,06	0,31	0,22	1,40
Δ	-	0,04	0,25	-0,10	1,18
Гроші та їх еквіваленти	12,09	11,87	9,19	20,39	11,21
Δ	-	-0,22	-2,68	11,21	-9,18
Витрати майбутніх періодів	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02
Δ	-	-0,01	0,01	0,00	0,00
Інші оборотні активи	0,33	0,36	0,15	0,39	1,60
Δ	-	0,03	-0,20	0,24	1,21
Усього за розділом II	55,20	56,60	55,25	48,80	48,62
Δ	-	1,40	-1,35	-6,45	-0,18
Баланс	100	100	100	100	100

Питома вага необоротних активів до кінця 2022 р. дещо нижча, ніж питома вага оборотних активів, а на кінець 2023-2024 рр. незначно перевищує питому вагу оборотних активів. Найбільшу питому вагу у складі активів ТОВ «Резинопласт» мають основні засоби, їх частка у 2021 р. знизилася на 0,61 %, у 2022 р. і 2023 р. підвищилася на 3,49 % і на 7,25 % відповідно, а у 2024 р. зменшилася на 0,43 % і склала на кінець року 49,77 %. Питома вага запасів зменшилася з 32,46 % на кінець 2020 р. до 7 % на кінець 2022 р. та підвищилася до 14,21 % на кінець 2024 р. На кінець 2024 р. питома вага дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги склала 10,58 %, за виданими авансами 9,05 %, частка грошей та їх еквівалентів 11,21 %.

Так як вагомою частиною активів ТОВ «Резинопласт» є основні засоби, здійснимо аналіз їх зміни та ефективності їх використання.

Динаміка основних засобів ТОВ «Резинопласт» за залишковою вартістю на кінець року представлена на рисунку 2.10.

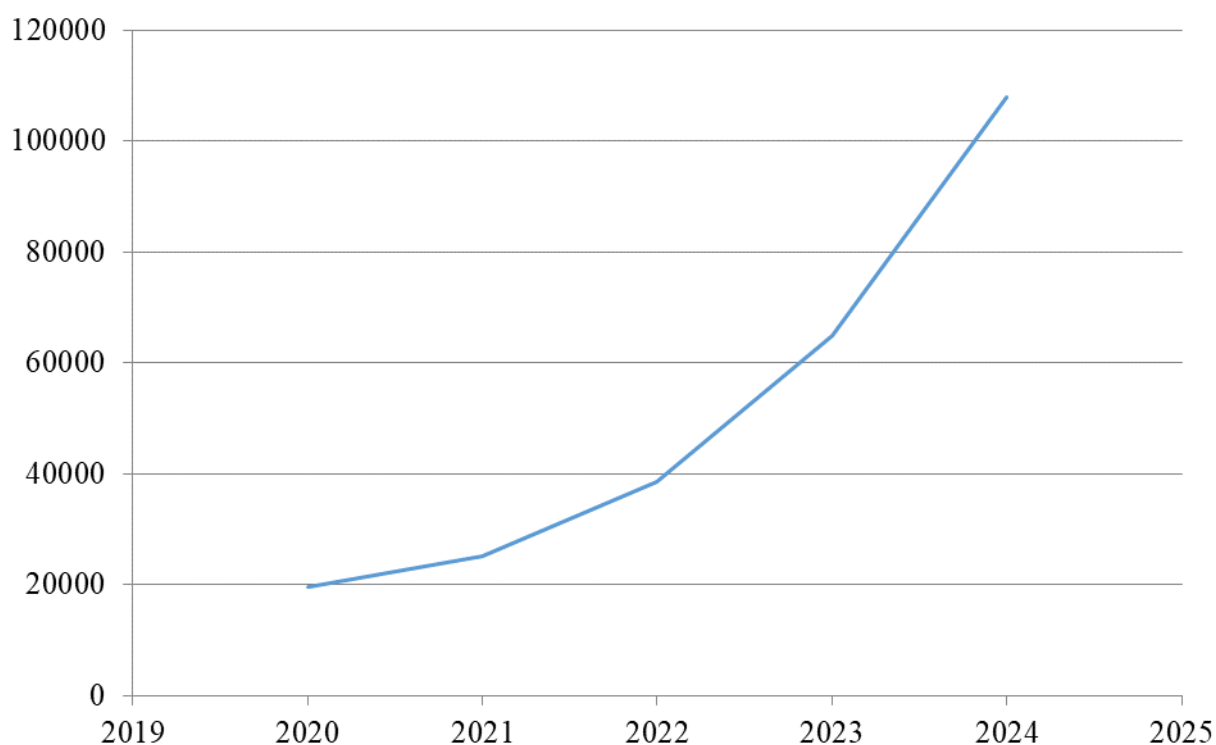

Рисунок 2.10 – Динаміка основних засобів ТОВ «Резинопласт» за залишковою вартістю на кінець року, тис. грн.

Залишкова вартість основних засобів щорічно зростала, суттєво збільшившись з 19526 тис. грн. на кінець 2020 р. до 107840 тис. грн. на кінець 2024 р., тобто вона зросла за 5 років у 5,5 раза.

Динаміка первісної, залишкової вартості і зносу основних засобів ТОВ «Резинопласт» на кінець року представлена у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Динаміка первісної, залишкової вартості і зносу основних засобів на кінець року

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	19526	25093	38484	65011	107840
Δ, тис. грн.	-	5567	13391	26527	42829
T _{пр} , %	-	28,51	53,37	68,93	65,88
Первісна вартість основних засобів, тис. грн.	54641	68286	89321	125576	186055
Δ, тис. грн.	-	13645	21035	36255	60479
T _{пр} , %	-	24,97	30,80	40,59	48,16
Знос основних засобів, тис. грн.	35115	43193	50837	60565	78215
Δ, тис. грн.	-	8078	7644	9728	17650
T _{пр} , %	-	23,00	17,70	19,14	29,14
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,643	0,633	0,569	0,482	0,420
Δ	-	-0,010	-0,064	-0,087	-0,062
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,357	0,367	0,431	0,518	0,580
Δ	-	0,010	0,064	0,087	0,062

Знос основних засобів також щорічно зростає. Він збільшився з 35115 тис. грн. на кінець 2020 р. до 78215 тис. грн. на кінець 2024 р., тобто зріс за 5 років у 2,2 раза. Але знос зростає не такими високими темпами, як збільшувалася залишкова вартість основних засобів. Це позитивний факт, який свідчить про щорічне оновлення основних засобів підприємства, яке

підтверджується щорічним збільшенням первісної вартості основних засобів з 54641 тис. грн. на кінець 2020 р. до 186055 тис. грн. на кінець 2024 р., тобто її зростанням за 5 років у 3,4 раза.

Коефіцієнт зносу основних засобів щорічно зменшувався з 0,643 на кінець 2020 р. до 0,42 на кінець 2024 р., відповідно щорічно зростав їх ступінь придатності з 0,573 на кінець 2020 р. до 0,58 на кінець 2024 р. (рис. 2.11). Позитивним є зростання ступеня придатності основних засобів підприємства, і те, що цей показник останні 2 роки перевищував значення 0,5.

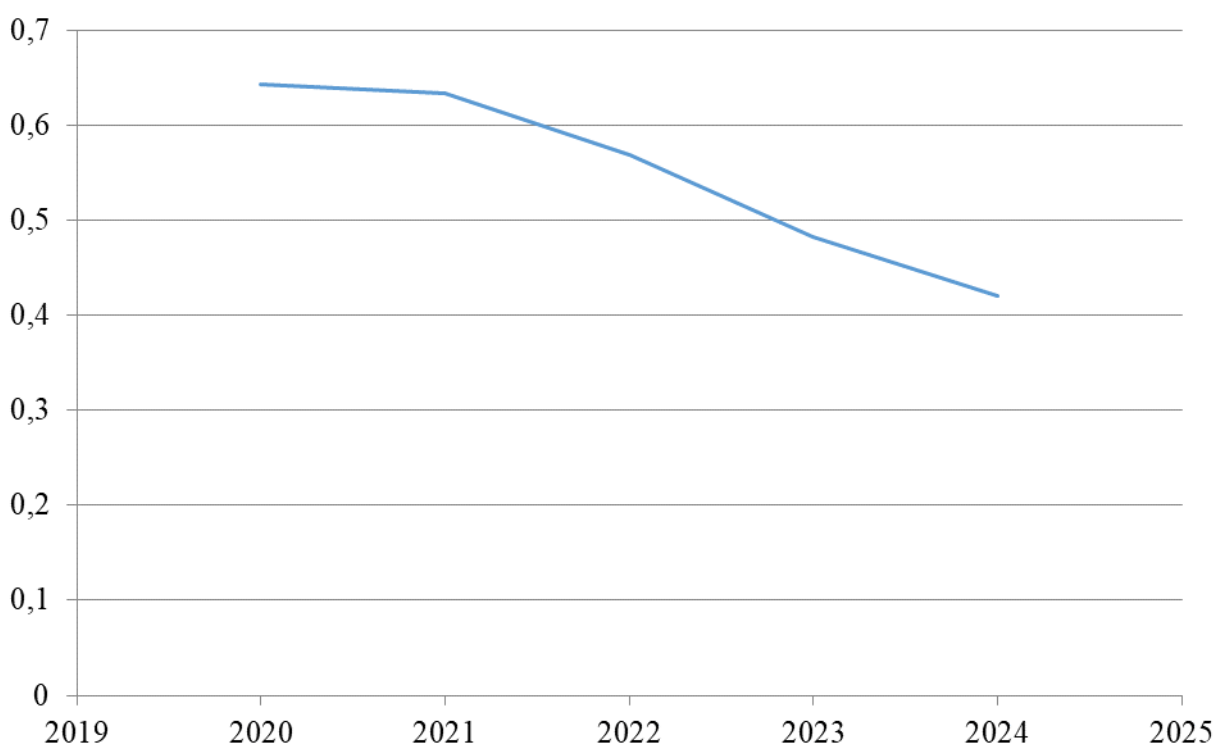

Рисунок 2.11 – Динаміка коефіцієнта зносу

Аналіз ефективності використання основних засобів на основі розрахунку показників фондівіддачі, фондомісткості, фондоозброєності праці представлено у таблиці 2.12 і на рисунках 2.12-2.14.

Фондовіддача зростала у 2021 р. в порівнянні з попереднім роком на 0,84 грн./грн. або на 26,92 % внаслідок збільшення реалізованої продукції, у 2022 р. і в 2023 р. фондівіддача зменшувалася на 1,364 грн./грн. і на 0,581 грн./грн. відповідно внаслідок збільшення середньорічної вартості основних

засобів, у 2024 р. фондovіддача збільшилася на 0,4 грн./грн. або на 19,83 % внаслідок зростання реалізованої продукції. Відповідно спостерігається зворотна динаміка фондомісткості.

Таблиця 2.12 – Динаміка показників ефективності використання основних засобів підприємства

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Реалізована продукція, тис. грн.	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
T _{пр} , %	-	49,30	-6,58	26,37	100,14
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	200	174	137	121	113
Δ, осіб	-	-26	-37	-16	-8
T _{пр} , %	-	-13,00	-21,26	-11,68	-6,61
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	18965,5	22309,5	31788,5	51747,5	86425,5
Δ, тис. грн.	-	3344	9479	19959	34678
T _{пр} , %	-	17,63	42,49	62,79	67,01
Фондовіддача, грн./грн.	3,122	3,962	2,598	2,017	2,417
Δ, грн./грн.	-	0,840	-1,364	-0,581	0,400
T _{пр} , %	-	26,92	-34,44	-22,37	19,83
Фондомісткість, грн./грн.	0,320	0,252	0,385	0,496	0,414
Δ, грн./грн.	-	-0,068	0,133	0,111	-0,082
T _{пр} , %	-	-21,21	52,53	28,82	-16,55
Фондоозброєність праці, тис. грн./особу	94,828	128,216	232,033	427,665	764,827
Δ, тис. грн./особу	-	33,388	103,817	195,632	337,162
T _{пр} , %	-	35,21	80,97	84,31	78,84

Фондоозброєність праці працівників підприємства щорічно збільшувалася з 94,828 тис. грн./особу у 2020 р. до 764,827 тис. грн./особу у 2024 р., тобто зросла у 8,1 раза за 5 років. Підвищення цього показника пов'язане зі зростанням середньорічної вартості основних засобів.

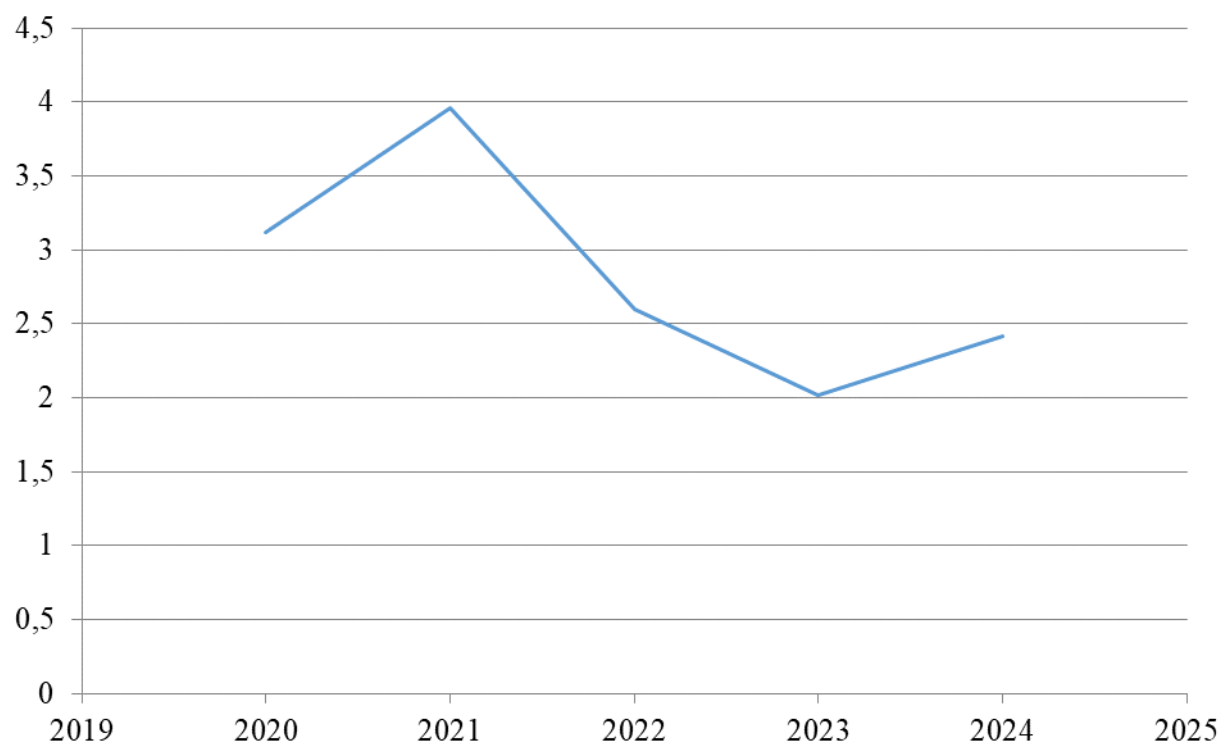

Рисунок 2.12 – Динаміка фондівіддачі, грн./ грн.

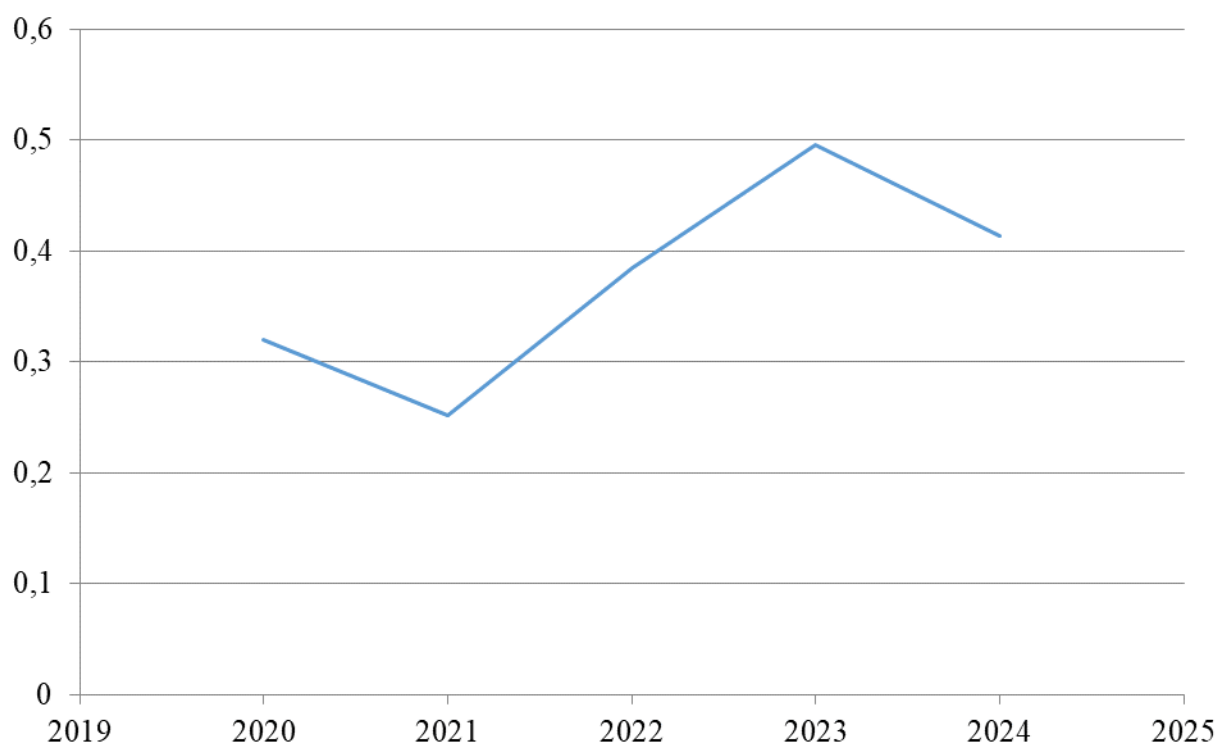

Рисунок 2.13 – Динаміка фондомісткості, грн./ грн.

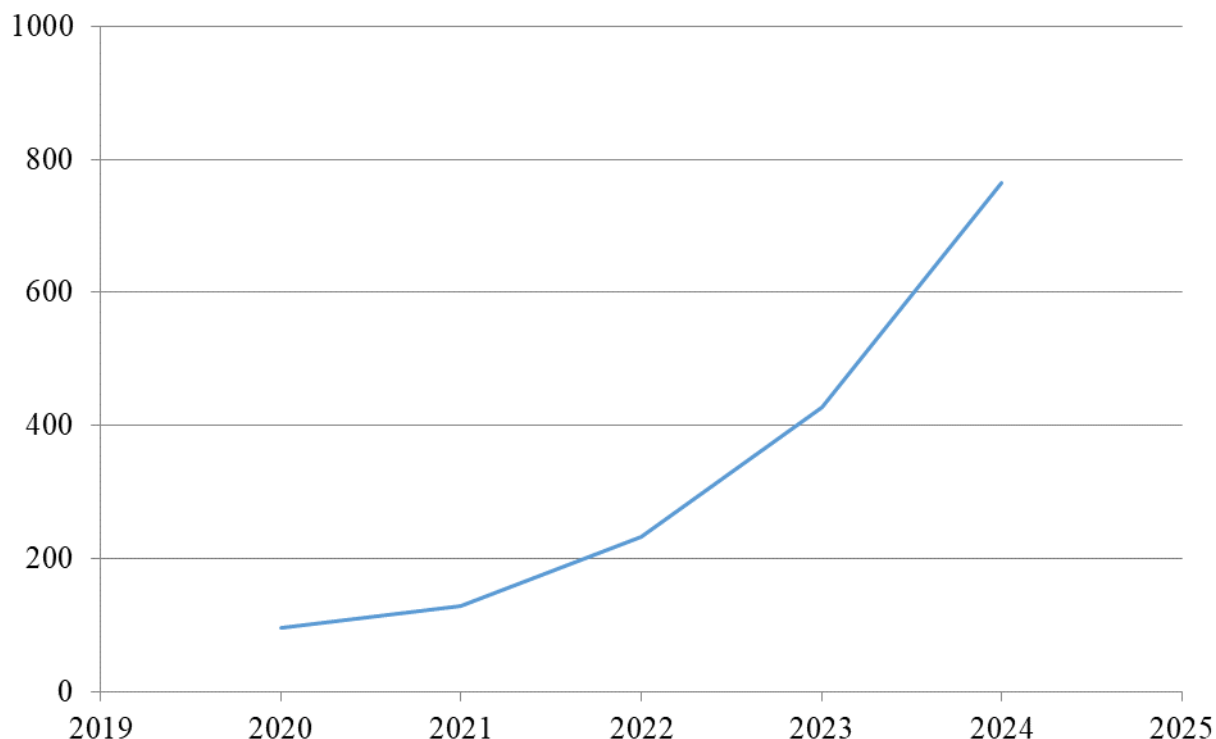

Рисунок 2.14 – Динаміка фондоозброєності праці, тис. грн./особу

У 2024 р. в порівнянні з 2023 р. ефективність використання основних засобів ТОВ «Резинопласт» збільшилася.

2.6 Аналіз ділової активності ТОВ «Резинопласт»

Ділова активність підприємства оцінюється, виходячи з ефективності використання оборотних активів, запасів, рівня оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей. Динаміка показників ділової активності ТОВ «Резинопласт» представлена у таблиці 2.13.

Середньорічна вартість оборотних активів підприємства щорічно збільшувалася з 24270,5 тис. грн. у 2020 р. до 84273 тис. грн. у 2024 р., тобто зросла за 5 років у 3,5 раза. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2022 р. і у 2023 р. зменшувався на 0,879 оберти і на 0,080 оберти відповідно внаслідок росту середньорічної вартості оборотних активів, у 2021 р і в 2024 р. він зростав на 0,371 оберти і на 0,626 оберти відповідно внаслідок зростання реалізованої продукції. Динаміка цього показника представлена на рис. 2.15.

Таблиця 2.13 – Динаміка показників ділової активності підприємства

Показники	Роки				
	2020	2021	2022	2023	2024
Реалізована продукція, тис. грн.	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
T _{пр} , %	-	49,3	-6,58	26,37	100,14
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	47483	68198	63861	63500	116677
Δ, тис. грн.	-	20715	-4337	-361	53177
T _{пр} , %	-	43,63	-6,36	-0,57	83,74
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	24270,5	31452	42749,5	56349,5	84273
Δ, тис. грн.	-	7181,5	11297,5	13600	27923,5
T _{пр} , %	-	29,59	35,92	31,81	49,55
Середньорічна вартість запасів, тис. грн.	14174	10824,5	6048	9144	21399
Δ, тис. грн.	-	-3349,5	-4776,5	3096	12255
T _{пр} , %	-	-23,63	-44,13	51,19	134,02
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	4833	13696,5	28609,5	29534,5	35498
Δ, грн./грн.	-	8863,5	14913	925	5963,5
T _{пр} , %	-	183,40	108,88	3,23	20,19
Кредиторська заборгованість, тис. грн.	4401,5	6602	9753	11539	21408,5
Δ, грн./грн.	-	2200,5	3151	1786	9869,5
T _{пр} , %	-	49,99	47,73	18,31	85,53
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	2,439	2,811	1,932	1,852	2,478
Δ	-	0,371	-0,879	-0,080	0,626
Коефіцієнт оборотності запасів	3,350	6,300	10,559	6,944	5,452
Δ	-	2,950	4,259	-3,615	-1,492
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	12,250	6,454	2,886	3,533	5,884
Δ	-	-5,796	-3,568	0,647	2,350
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	13,451	13,389	8,467	9,044	9,756
Δ	-	-0,062	-4,922	0,577	0,712

Середньорічна вартість запасів у 2021 р. і в 2022 р. знижувалася на 3349,5 тис. грн. і на 4776,5 тис. грн., у 2023 р. і в 2024 р. зростала на 3096 тис. грн. і на 12255 тис. грн. Коефіцієнт оборотності запасів у 2021 р. і в 2022 р. збільшувався на 2,950 оберти і на 4,259 оберти внаслідок росту реалізованої продукції і зменшення середньорічної вартості запасів, у 2023 р. і в 2024 р. зменшувався на 3,615 оберти і на 1,492 оберти внаслідок зростання середньорічної вартості запасів.

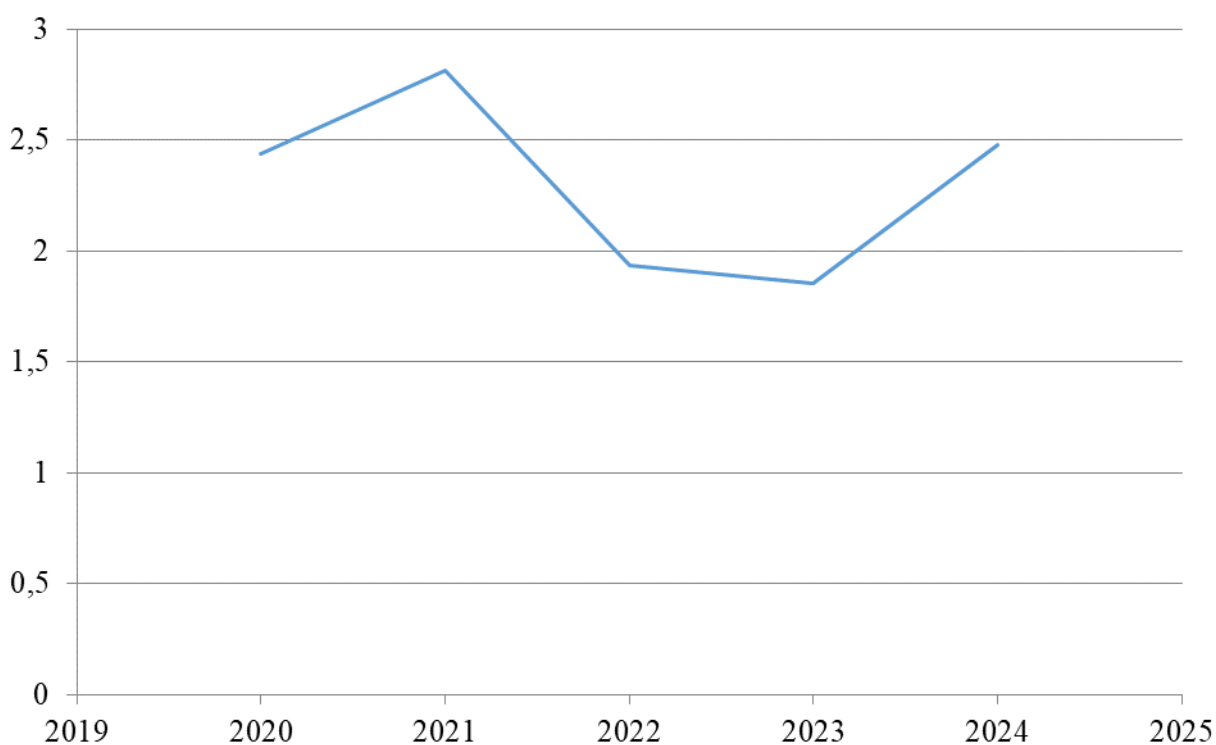

Рисунок 2.15 – Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів, оберти

Дебіторська заборгованість підприємства щорічно збільшувалася з 4833 тис. грн. у 2020 р. до 35498 тис. грн. у 2024 р., тобто зросла за 5 років у 7,3 раза. Кредиторська заборгованість підприємства щорічно збільшувалася з 4401,5 тис. грн. у 2020 р. до 21408,5 тис. грн. у 2024 р., тобто зросла за 5 років у 4,9 раза. Дебіторська заборгованість у всі досліджувані роки перевищувала кредиторську. Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей представлена на рисунку 2.16.

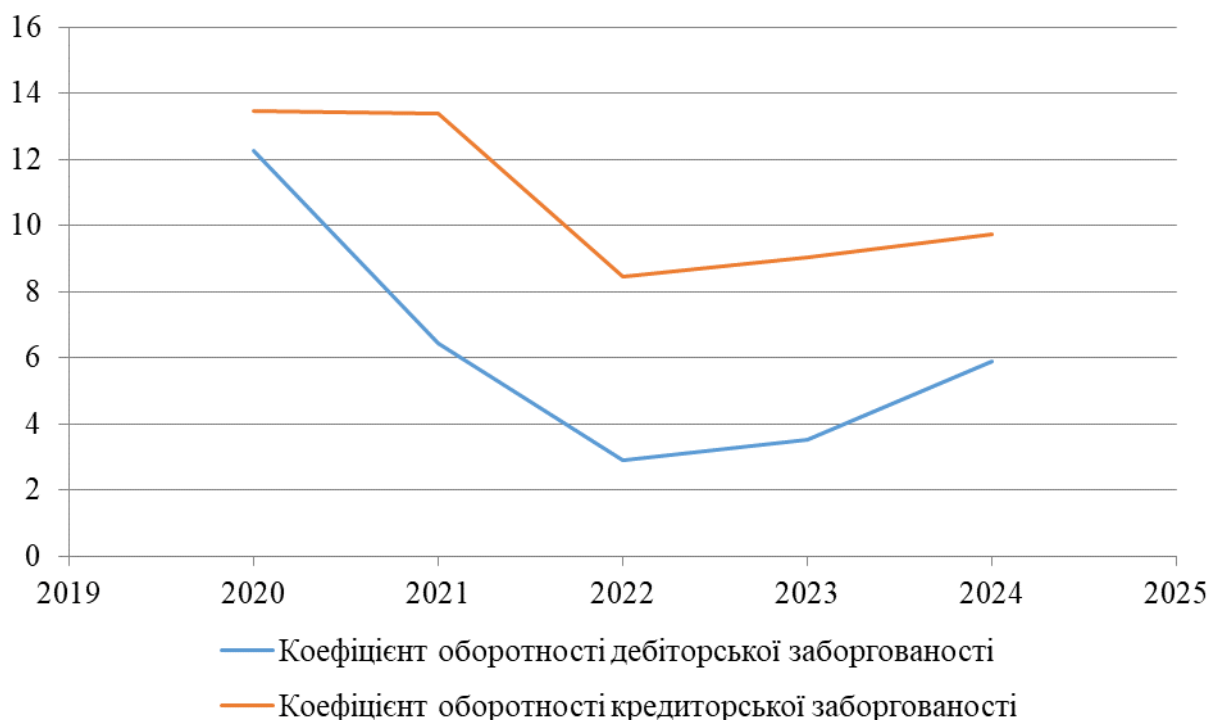

Рисунок 2.16 – Динаміка коефіцієнтів оборотності дебіторської і кредиторської заборгованостей, оберти

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2021 р. і у 2022 р. зменшувався на 5,796 оберти і на 3,568 оберти відповідно внаслідок росту дебіторської заборгованості, у 2023 р. і в 2024 р. він зростав на 0,647 оберти і на 2,350 оберти відповідно внаслідок зростання реалізованої продукції. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості у 2021 р. і у 2022 р. зменшувався на 0,062 оберти і на 4,922 оберти відповідно внаслідок росту кредиторської заборгованості, у 2023 р. і в 2024 р. він зростав на 0,577 оберти і на 0,712 оберти відповідно внаслідок зростання реалізованої продукції.

2.7 Аналіз фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість характеризує залежність чи незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Позитивною є для підприємства частка власного капіталу у сукупному капіталі більше 0,5, про яку свідчить коефіцієнт незалежності. Відношення позикового капіталу до

власного показує коефіцієнт заборгованості; зворотним до нього є коефіцієнт фінансової стабільності. Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Резинопласт» представлено у таблиці 2.14. Динаміка коефіцієнта незалежності представлена на рисунку 2.17.

Таблиця 2.14 – Аналіз фінансової стійкості підприємства

Показники	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
Сукупний капітал	48750	63596	89598	129495	216675
Δ	-	14846	26002	39897	87180
Власний капітал	37625	49585	73151	116119	184847
Δ	-	11960	23566	42968	68728
Позиковий капітал	11125	14011	16447	13376	31828
Δ	-	2886	2436	-3071	18452
Коефіцієнт незалежності	0,772	0,780	0,816	0,897	0,853
Δ	-	0,008	0,037	0,080	-0,044
Коефіцієнт фінансової стабільності	3,382	3,539	4,448	8,681	5,808
Δ	-	0,157	0,909	4,233	-2,873
Коефіцієнт заборгованості	0,296	0,283	0,225	0,115	0,172
Δ	-	-0,013	-0,058	-0,110	0,057

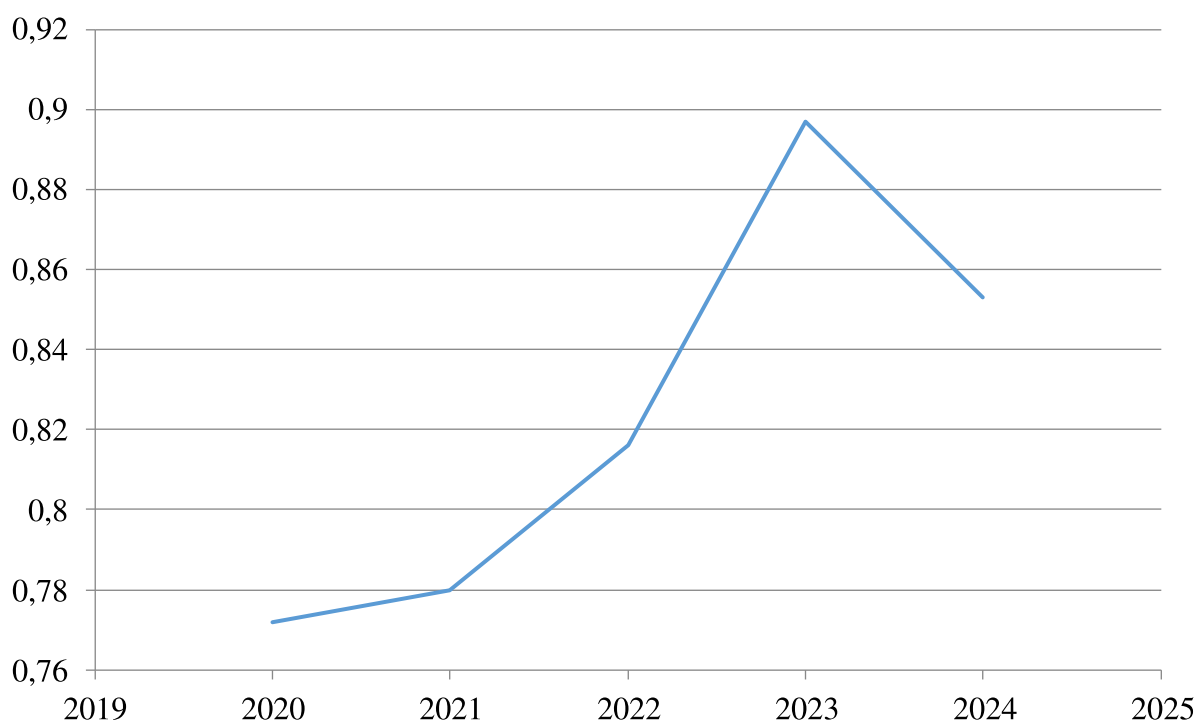

Рисунок 2.17 – Динаміка коефіцієнта незалежності

Позитивним є зростання з кінця 2020 р. до кінця 2023 р. коефіцієнта незалежності з 0,772 до 0,897, зменшення коефіцієнта заборгованості з 0,296 до 0,115 та збільшення коефіцієнта фінансової стабільності з 3,382 до 8,681. Незначно погіршилися показники фінансової стійкості у 2024 р.: коефіцієнти незалежності і фінансової стабільності знизилися на 0,044 і на 2,873 відповідно, коефіцієнт заборгованості зріс на 0,057.

Таким чином, фінансова стійкість ТОВ «Резинопласт» у 2021-2023 рр. покращувалася, у 2024 р. незначно погіршилася. Фінансова стійкість підприємства задовільна.

2.8 Аналіз ліквідності ТОВ «Резинопласт»

Ліквідність – це спроможність підприємства погашати свої поточні зобов'язання за рахунок своїх активів. Ліквідність є важливим показником фінансового стану підприємства, оскільки дозволяє оцінити, наскільки швидко підприємство може перетворити свої активи у готівкові кошти з метою погашення поточних зобов'язань. Оцінюється ліквідність компанії на основі аналізу рівня таких показників, як: коефіцієнт покриття (відношення оборотних активів до поточних зобов'язань), коефіцієнт проміжної ліквідності (відношення суми грошових коштів та їх еквівалентів і дебіторської заборгованості до поточних зобов'язань), коефіцієнту абсолютної ліквідності (відношення грошових коштів та їх еквівалентів до поточних зобов'язань). Ці показники повинні бути більше 2, 1, і 0,2 відповідно.

Аналіз ліквідності ТОВ «Резинопласт» представлено у таблиці 2.15. Динаміка коефіцієнтів ліквідності представлена на рисунку 2.18.

У 2021 р. коефіцієнт покриття і коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшувалися на 0,25 та 0,099 відповідно, коефіцієнт проміжної ліквідності зріс на 0,977 внаслідок суттєвого зростання дебіторської заборгованості. У 2022 р. і в 2024 р. всі показники ліквідності зменшувалися внаслідок збільшення поточних зобов'язань.

Таблиця 2.15 – Аналіз ліквідності підприємства

Показники	На кінець 2020	На кінець 2021	На кінець 2022	На кінець 2023	На кінець 2024
Оборотні активи, тис. грн.	26908	35996	49503	63196	105350
Δ	-	9088	13507	13693	42154
Дебіторська заборгованість, тис. грн.	5013	22380	34839	24230	46766
Δ		17367	12459	-10609	22536
Гроші та їх еквіваленти, тис. грн.	5896	7549	8230	26405	24289
Δ	-	1653	681	18175	-2116
Поточні зобов'язання, тис. грн.	5480	7724	11782	11296	31521
Δ	-	2244	4058	-486	20225
Коефіцієнт покриття	4,910	4,660	4,202	5,595	3,342
Δ	-	-0,250	-0,458	1,393	-2,253
Коефіцієнт проміжної ліквідності	1,991	3,875	3,655	4,483	2,254
Δ		1,884	-0,220	0,828	-2,229
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	1,076	0,977	0,699	2,338	0,771
Δ	-	-0,099	-0,278	1,639	-1,567

Позитивним було зростання всіх показників ліквідності у 2023 р., яке відбулося внаслідок зменшення поточних зобов'язань на 486 тис. грн. і зростання оборотних активів, в тому числі грошей і їх еквівалентів.

У 2024 р. коефіцієнт покриття зменшився на 2,253, але він вище норми 2; коефіцієнт проміжної ліквідності знизився на 2,229, але його значення вище нормативного 1; коефіцієнт абсолютної ліквідності зменшився на 1,567, але він має рівень значно вищий від нормативного 0,2.

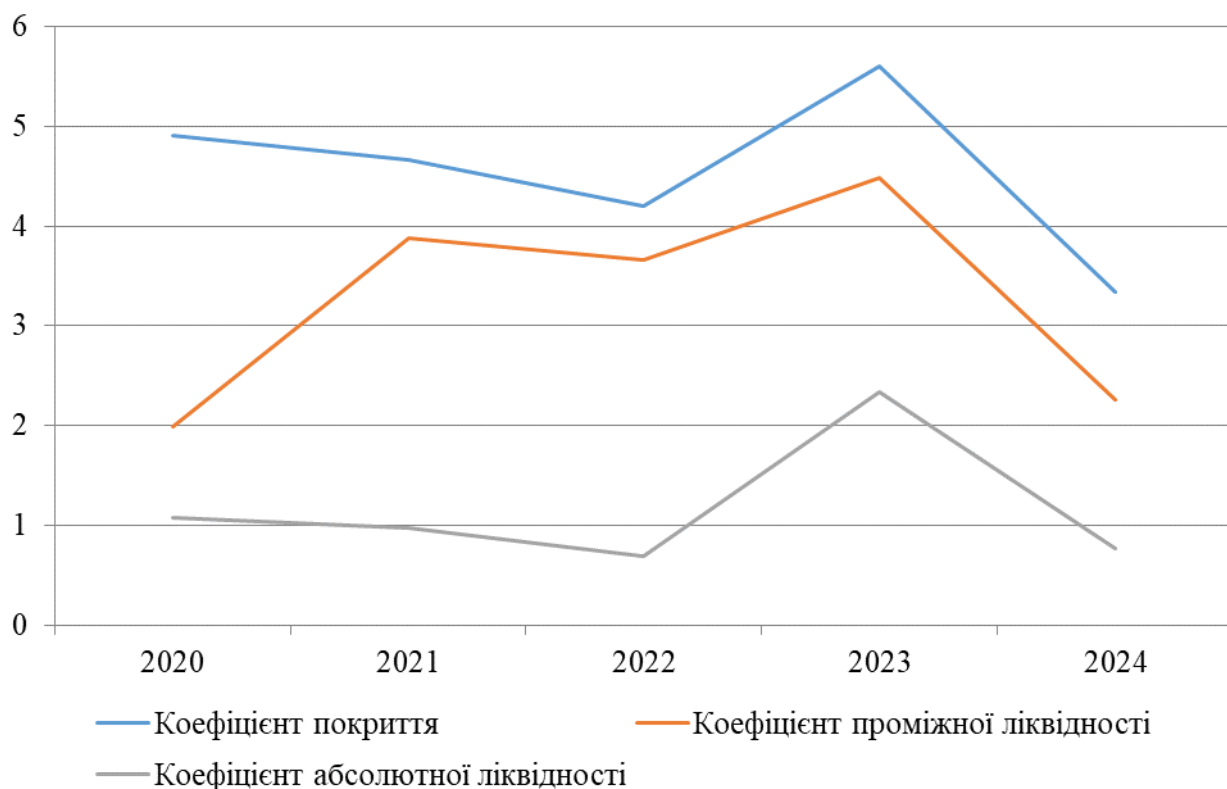

Рисунок 2.18 – Динаміка коефіцієнтів покриття і проміжної ліквідності

Всі показники ліквідності ТОВ «Резинопласт» високі, що свідчить про високу ліквідність підприємства.

2.9 Аналіз показників рентабельності підприємства

Співвідношення прибутку і витрат або ресурсів чи активів представляють собою показники рентабельності, які є відносними, і на відміну від абсолютних показників прибутку, тобто ефекту, більш чітко відображають ефективність діяльності підприємства. Рентабельності продажів, продукції, основних засобів, виробництва є відношеннями прибутку від реалізації продукції до чистого доходу, повної собівартості продукції, середньорічної величини основних засобів та суми середньорічної величини основних і оборотних засобів відповідно. Рентабельності власного капіталу і активів – це відношення чистого прибутку до середньорічної величини власного капіталу або активів відповідно.

Результати розрахунку показників рентабельності ТОВ «Резинопласт» представлено у таблиці 2.16. Показники рентабельностей продажів, продукції, основних засобів, виробництва у 2022 р. зменшувалися внаслідок зниження прибутку від реалізації продукції, у 2021 р. і в 2023 р. та 2024 р. ці показники зростали завдяки підвищенню прибутку від реалізації продукції.

Таблиця 2.16 – Аналіз показників рентабельності ТОВ «Резинопласт»

Показники	2020	2021	2022	2023	2024
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	59206	88397	82579	104357	208858
Δ, тис. грн.	-	29191	-5818	21778	104501
T _{пр} , %	-	49,3	-6,58	26,37	100,14
Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	56710	79835	75371	76989	133024
Δ, тис. грн.	-	23125	-4464	1618	56035
T _{пр} , %	-	40,78	-5,59	2,15	72,78
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	2496	8562	7208	27368	75834
Δ, тис. грн.	-	6066	-1354	20160	48466
T _{пр} , %	-	243,03	-15,81	279,69	177,09
Чистий прибуток, тис. грн.	3056	5961	25665	32967	68728
Δ, тис. грн.	-	2905	19704	7302	35761
T _{пр} , %	-	95,06	330,55	28,45	108,48
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	18965,5	22309,5	31788,5	51747,5	86425,5
Δ, тис. грн.	-	3344	9479	19959	34678
T _{пр} , %	-	17,63	42,49	62,79	67,01
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	24270,5	31452	42749,5	56349,5	84273
Δ, тис. грн.	-	7181,5	11297,5	13600	27923,5
T _{пр} , %	-	29,59	35,92	31,81	49,55
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн.	36212,5	43605	61368	94635	150483

Продовження таблиці 2.16

1	2	3	4	5	6
Δ, тис. грн.	-	7392,5	17763	33267	55848
T _{пр} , %	-	20,41	40,74	54,21	59,01
Середньорічна вартість активів, тис. грн.	45643,5	56173	76597	109546,5	173085
Δ, тис. грн.	-	10529,5	20424	32949,5	63538,5
T _{пр} , %	-	23,07	36,36	43,02	58,00
Рентабельність продажів, %	4,22	9,69	8,73	26,23	36,31
Δ, %	-	5,47	-0,96	17,50	10,08
Рентабельність продукції, %	4,40	10,72	9,56	35,55	57,01
Δ, %	-	6,32	-1,16	25,99	21,46
Рентабельність основних засобів, %	13,16	38,38	22,67	52,89	87,74
Δ, %	-	25,22	-15,71	30,22	34,85
Рентабельність виробництва, %	5,77	15,93	9,67	25,32	44,43
Δ, %	-	10,16	-6,26	15,65	19,11
Рентабельність власного капіталу, %	8,44	13,67	41,82	34,84	45,67
Δ, %	-	5,23	28,15	-6,98	10,83
Рентабельність активів, %	6,70	10,61	33,51	30,09	39,71
Δ, %	-	3,91	22,90	-3,42	9,62

Показники рентабельності власного капіталу і рентабельності активів у 2023 р. зменшувалися внаслідок збільшення середньорічної вартості власного капіталу і середньорічної вартості активів, у 2021 р., в 2022 р. та у 2024 р. ці показники рентабельності зростали завдяки зростанню чистого прибутку підприємства. У 2024 р. в порівнянні з 2023 р. рентабельність продажів збільшилася на 10,08 %, рентабельність продукції зросла на 21,46 %, рентабельність основних засобів підвищилася на 34,85 %, рентабельність виробництва зросла на 19,11 %, рентабельність власного капіталу і рентабельність активів збільшилися на 10,83 % і 9,62 % відповідно. У 2024 р. всі показники рентабельності мають високі рівні.

Динаміка показників рентабельності представлена на рисунку 2.19.

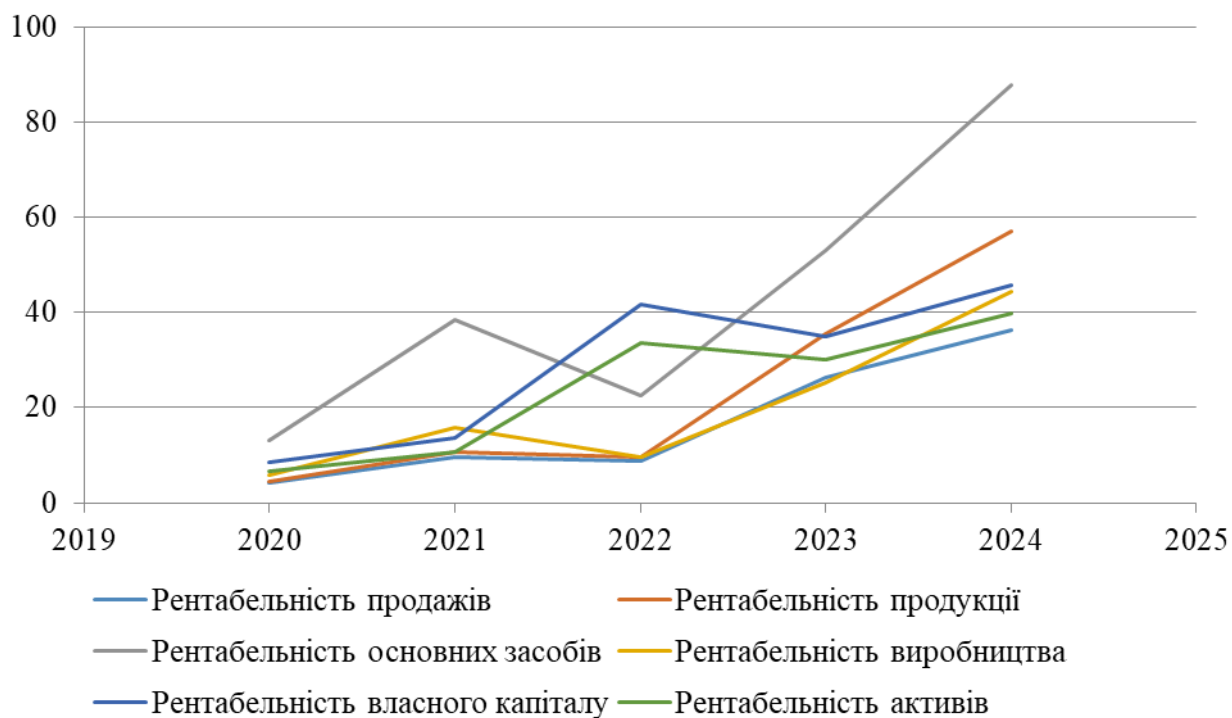

Рисунок 2.19 – Динаміка показників рентабельності, %

Таким чином, показники рентабельності ТОВ «Резинопласт» виявляють тенденцію до зростання і мають досить високі рівні.

3 ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЩОДО ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ ТОВ «РЕЗИНОПЛАСТ»

3.1 Розробка і економічне обґрунтування заходів зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт»

Для підприємства важливим на сьогодні є виробництво високоякісної продукції по конкурентним цінам. Сьогодні важливо бути гнучкими та вживати заходи як зі збільшення доходів шляхом підвищення обсягів реалізації продукції, так і зі зниження витрат за рахунок удосконалення технологій, використання нових матеріалів, оптимізації рецептур. Оптимізація виробничих процесів дозволяє підприємству знайти баланс між зниженням витрат і забезпеченням необхідної якості продукції, що дає важливу конкурентну перевагу за рахунок зниження собівартості виготовлення виробів.

Підприємство ТОВ «Резинопласт» виробляє якісні цільнолиті шини Delasso для вилкових навантажувачів (надміцні шини супереластик, клас шин - преміум).

При виготовленні шин використовують гумові суміші високої якості на основі зносостійких каучуків, що дозволяє мати продукцію з високими амортизаційними властивості, яка витримує високі навантаження, має значну довговічність та зносостійкість.

Протектор шини моделі R-101 забезпечує покращені гальмівні характеристики навантажувача, робить управління більш легким, комфортним і безпечним, підвищує стійкість під час поворотів та гарантує хороші тягові властивості на бездоріжжі.

Протектор шини моделі R-102 сприяє зниженню опору коченню, покращує бокову стійкість і зчеплення коліс із поверхнею, забезпечує безшумний рух та полегшує керування навантажувачем. Цей протектор

стійкий до проколів та пошкоджень під час експлуатації. Монтаж шин на циліндричні ободи здійснюється без застосування додаткових стопорних кілець. Цільнолита шина Delasso для вилкового навантажувача в розрізі представлена на рисунку 3.1.

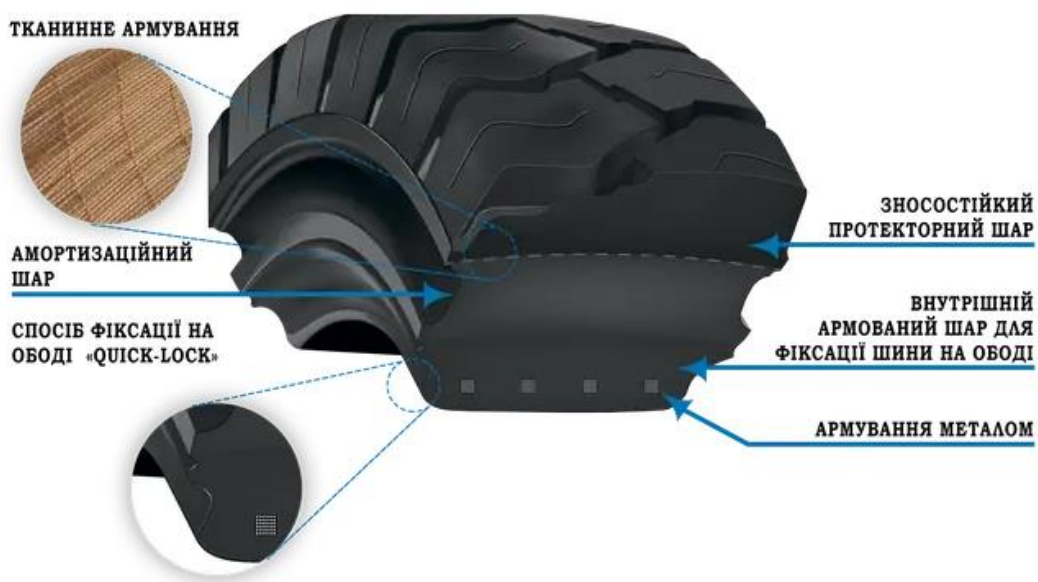

Рисунок 3.1 – Цільнолита шина Delasso для вилкового навантажувача в розрізі [21]

Конструкція складається з трьох шарів: внутрішнього, амортизаційного та протекторного. Внутрішній шар відрізняється особливою пружністю і стійкістю і забезпечує високу жорсткість і ідеальне зчеплення без прослизання на ободі. Еластичний проміжний шар створює пружний ефект і підвищений комфорт при русі. Зовнішній шар (протектор) стійкий до порізів, насічок і стирання, тобто негативного впливу абразивних поверхонь. Всередині цільнолитих шин (шини супереластик) – стальний корд, який кріпиться безпосередньо до диску колеса. Середній шар має амортизуючі властивості і призначений також для відводу тепла. Глибина протектора – 20-30 мм. Термін експлуатації таких шин, як правило, 5-10 тис. годин роботи. Умови експлуатації – складські приміщення, де не потрібні великі амортизаційні

вимоги. Цільнолітні шини (гусматик або супереластик) на основі натурального каучуку характеризуються високими експлуатаційними якостями: витривалість в агресивному середовищі (розчинники і клеї, бензин та масло, лак і жир та інше), в умовах ультрафіолетового випромінювання; високі навантажувальні характеристики без деформацій та руйнації; стійкість до надривів, тріщин, проколів; висока еластичність, зносостійкість та невелика залишкова деформація.

Актуальним є пошук модифікуючих добавок багатоцільового призначення з метою заміни компонентів еластомерних композицій закордонного виробництва на аналогічні продукти українського виробництва, при чому цінним є застосування відходів харчової промисловості для їх виготовлення, що значно здешевлює гумову суміш.

Одним із ефективних способів розв'язання цього питання є використання відходів олійнопереробної промисловості. Було підтверджено можливість застосування фосфатидного концентрату – відходу, що утворюється на стадії рафінації під час виробництва соняшникової олії – як термостабілізатора та диспергатора у складі полімерних і еластомерних матеріалів. Для поліпшення розподілу компонентів в еластомерних композиціях зазвичай використовують активатори-диспергатори, якими є олеїнова, стеаринова та інші жирні кислоти. Альтернативою таким активаторам-диспергаторам може стати фосфатидний концентрат – побічний продукт виробництва рослинних олій (соняшникової, соєвої, ріпакової тощо), що виділяється під час їх очищення. При гідратації олії фосфатиди вбирають вологу та осідають. Після сепарування олії отриманий фосфатидний концентрат сушать у вакуум-сушильному апараті, очищують розчиненням у гарячій рафінованій олії, витримують добу при 20°C і центрифугують. Фосфатиди не розчиняються у воді, але добре розчиняються у гарячих жирах та оліях і є ефективними емульгаторами.

Застосування фосфатидного концентрату як активатора-диспергатора в гумових сумішах промислового призначення для виготовлення протекторів

шин показало, що заміна стеаринової кислоти (індонезійського виробництва) дозволяє отримати гуму з характеристиками, які практично не поступаються базовим зразкам, але значно дешевші. Найкращі фізико-механічні властивості мають вулканізати, що містять 14 мас.ч. фосфатидного концентрату. Така заміна стеаринової кислоти в еластомерних композиціях на основі карболанцюгових каучуків можлива завдяки наявності у фосфатидного концентрату сполук із поверхнево-активними властивостями, що суттєво покращують диспергування компонентів гумових сумішей. Використання поверхнево-активних речовин у рецептурах гумових сумішей покращує розподіл наповнювачів, протистарювачів та вулканізуючих агентів, що дає змогу знизити їхню дозу, здешевлюючи й оптимізуючи суміші. Крім того, застосування таких речовин покращує технологічність виробництва і переробки гумових сумішей, зменшуючи енергетичні витрати.

Таким чином застосування фосфатидного концентрату як активатора-диспергатора в складі гум промислового призначення, призначених для виготовлення протектора шин, показало, що заміна стеаринової кислоти дає змогу одержати гуми з комплексом можливостей, які практично не поступаються базовим, але натомість більш дешеві так як фосфатидний концентрат є відходом олійного виробництва на стадії рафінації. Також фосфатидний концентрат за рахунок наявності сполук з поверхнево-активними властивостями являє собою поверхнево активну речовину, тому використання його дозволяє істотно поліпшити диспергування компонентів гумових сумішей, підвищити технологічність сумішей, зменшити тривалість процесу змішування і відповідно знизити енерговитрати при виготовленні гумової суміші [22]. Таким чином, ефект від застосування фосфатидного концентрату в гумових сумішах замість стеаринової кислоти буде у зменшенні матеріальних витрат і зниженні енерговитрат.

Для виготовлення 1 тони базової протекторної гумової суміші витрачається 12,45 кг стеаринової кислоти (ціна стеаринової кислоти виробництва Індонезії 140 грн./кг).

Витрати на інгредієнт у грошовому виразі розраховуються за формулою:

$$V_{\text{ИНГР}} = C_{\text{ИНГР}} \times K_{\text{ИНГР}} \quad (3.1)$$

де $C_{\text{ИНГР}}$ – ціна інгредієнта, грн./кг;

$K_{\text{ИНГР}}$ – кількість інгредієнта, кг.

Витрати на стеаринову кислоту складають:

$$V_{\text{СТЕАР}} = 140 \times 12,45 = 1743 \text{ грн.}$$

У разі заміни стеаринової кислоти фосфатидним концентратом, якого для виготовлення 1 тони протекторної гумової суміші слід витратити 14 кг (ціна фосфатидного концентрату як відходу олійного виробництва становить 32 грн./кг), витрати на фосфатидний концентрат складуть:

$$V_{\text{ФОСФ}} = 32 \times 14 = 448 \text{ грн.}$$

Економія від заміни стеаринової кислоти на фосфатидний концентрат на 1 тону гумової суміші:

$$\Delta B_{\text{МАТ}} = V_{\text{СТЕАР}} - V_{\text{ФОСФ}} \quad (3.2)$$

$$\Delta B_{\text{МАТ}} = 1743 - 448 = 1295 \text{ грн.}$$

Таким чином, зменшення матеріальних витрат при виготовленні 1 тони протекторної гумової суміші становитиме 1295 грн.

За рахунок кращого диспергування компонентів гумових сумішей у разі використання фосфатидного концентрату підвищується технологічність сумішей і в результаті зменшиться тривалість процесу змішування 250 кг гумової суміші у гумозмішувачі ємністю до 300 л і потужністю 800 кВт на 2 хвилини, відповідно тривалість змішування на 1 тону суміші зменшиться на $4 \times 2 = 8$ хвилини.

Зниження енерговитрат при виготовленні 1 тони гумової суміші розраховується за формулою:

$$\Delta B_{\text{ЕНЕРГ}} = C_{\text{ЕЛ}} \times P_{\text{ЕЛ}} \times \Delta T_{\text{ЗМ}} \quad (3.3)$$

де $C_{\text{ЕЛ}}$ – ціна (тариф) електроенергії, грн./кВт-год;

$P_{\text{ЕЛ}}$ – потужність електродвигуна гумозмішувача, кВт;

$\Delta T_{\text{ЗМ}}$ – зменшення тривалості змішування, год.

$$\Delta B_{\text{ЕНЕРГ}} = 8,4 \times 800 \times 8/60 = 896 \text{ грн.}$$

Сумарне зменшення матеріальних і енергетичних витрат на 1 тону протекторної суміші становитиме:

$$\Delta B = \Delta B_{\text{МАТ}} + \Delta B_{\text{ЕНЕРГ}} \quad (3.4)$$

$$\Delta B = 1295 + 896 = 2191 \text{ грн.}$$

Таким чином, можливе зниження собівартості 1 тони протекторної гумової суміші складе 2191 грн. Середньорічний випуск протекторних гумових сумішів складав 2,4 тис. тон.

Річний економічний ефект (E_I) від впровадження заходу розраховується за формулою:

$$E_I = N_I \times \Delta B \quad (3.5)$$

де N_I – випуск протекторної гумової суміші за рік, тон;

$$E_I = 2,4 \times 2191 = 5258,4 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, економічний ефект від впровадження рекомендуємої гумової суміші складе 5258,4 тис. грн.

При цьому зменшення матеріальних витрат при випуску 2,4 тис. тон протекторної суміші за рік становитиме:

$$E_{\text{МАТ}} = 2,4 \times 1295 = 3108 \text{ тис. грн.}$$

Зменшення енергетичних витрат при випуску 2,4 тис. тон протекторної суміші за рік становитиме:

$$E_{\text{ЕНЕРГ}} = 2,4 \times 896 = 2150,4 \text{ тис. грн.}$$

ТОВ «Резинопласт» виготовляє гумові килимки, підлогове покриття, мати для корів, биків, волів, коней, овець, баранів, свиней (килимки для великої рогатої худоби). Килимки для великої рогатої худоби використовуються в якості підлогових покриттів для сільськогосподарської живності в тваринницьких комплексах і фермерських господарствах (рис. 3.2).

Рисунок 3.2 – Застосування килимків для великої рогатої худоби

Килимки для тваринництва відповідають вимогам технічних умов, ветеринарії, технології утримання тварин, вони безпечні у використанні для здоров'я тварин, і навіть їх застосування в тваринництві помітно знижує у тварин захворюваність на мастит і лейкоз. Завдяки особливостям пристрою килимків вони легко піддаються чищенню, поверхня легко змивається водою. Малюнок килимка надає стійкість тварині на ньому і не ковзає (рис. 3.3).

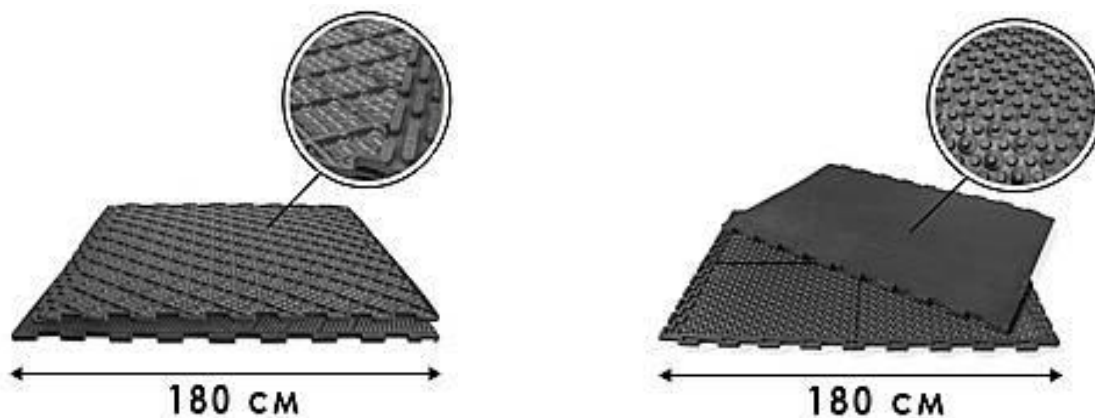

Рисунок 3.3 – Килимки для великої рогатої худоби

Коли гумотехнічні вироби зношуються і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням, їх викидують, тоді вони засмічують навколишнє середовище, або їх утилізують, тобто переробляють таким чином, щоб ці відходи виробництва можна було ще раз використати. Переробка зношених гумотехнічних виробів передбачає їх подрібнення, обробку різними хімічними речовинами, в результаті чого можна отримати гумову крихту, регенерат тощо. Відомо, що існує можливість введення до 30 мас. ч. гумової крихти з розміром часток до 0,5 мм в гумові суміші для ущільнювальних кілець, манжет та прокладок і т. д. Для формових елементів покриттів підлог, що працюють з агресивними середовищами рекомендується гумова суміш на основі ізопренового каучуку, яка містить до 75 % маси гумової крихти з розміром частинок менше 2 мм.

Подрібнена гума у вигляді крихти широко застосовується в різних сферах, і перш за все, як повноцінний додаток до свіжих гумових сумішей, зокрема при виробництві гумотехнічних виробів [23, 24].

З гумової крихти можна отримувати регенерат паровим, водонейтральним і термомеханічним методами. Завдяки своїм властивостям регенерат дозволяє замінити частину каучуку в гумовій суміші, покращуючи фізико-технічні характеристики гуми та зменшуючи собівартість готової продукції. Введення регенерату в суміш дозволяє також знизити енерговитрати на виробництво гумотехнічних виробів [25].

Обробка гумової крихти, яка являє собою подрібнений вулканізатор, модифікаторами дозволяє підвищити технологічні властивості гумових сумішей, в які вводиться модифікована гумова крихта. Для розширення асортименту модифікуючих добавок було розглянуто застосування модифікаторів на основі фенолоформальдегідної смоли 101К. Додавання композицій на основі смоли 101К є більш безпечним у порівнянні з композиціями на основі смоли октопор 10S, особливо з огляду на процеси підвулканізації, хоча швидкість вулканізації при цьому дещо знижується. Це вимагає відповідного корегування технологічних параметрів переробки

гумових сумішей та їх вулканізації. Композити з смолою 101К також сприяють покращенню фізико-механічних та динамічних властивостей отриманих вулканіатів. Найефективнішим вважається використання добавок, виготовлених у присутності сірки. Такі модифікуючі добавки можуть успішно застосовуватися для обробки поверхні подрібненого вулканіату [26].

Подрібнений вулканіат, отриманий шляхом механічного подрібнення зношених шин та гумотехнічних виробів, поверхня якого була оброблена на валковому обладнанні композиціями на основі фенолформальдегідного олігомеру – смоли октофор 10S, разом із солями, утвореними сполученням похідних етаноламінів і стеаринової кислоти, а також метилового естеру жирних кислот (виготовленого з курячого жиру), вводили до складу гумових сумішей, які призначені для виготовлення формових гумотехнічних виробів, що дозволяло знизити в'язкість гумових сумішей в порівнянні з необробленим подрібненим вулканіатом і завдяки цьому знизити енергоспоживання при виготовленні та переробці еластомерних композицій. Оптимальним вмістом модифікуючих добавок можна вважати 4–5 мас.ч. сокомполімерів на 100 мас.ч. подрібненого вулканіату. Практичне застосування оброблений модифікаторами подрібнений вулканіат знаходить у гумових сумішах для виробництва гумотехнічних виробів [27].

Таким чином, перспективою є використання в гумових сумішах для виготовлення гумотехнічних виробів модифікованого подрібненого вулканіату (гумової крихти), але невелика кількість (до 10 мас. ч.) необробленої гумової крихти, додана у гумову суміш, наприклад, для виготовлення килимків для великої рогатої худоби дозволяє поліпшити технологічність переробки та зменшити вміст дороговартісного каучука, чим самим знизити собівартість готових виробів.

Гумову крихту можна отримати подрібненням на власному виробництві певної кількості бракованої продукції або зібраних відпрацьованих гумових виробів від заводів, фермерських господарств, населення. Якщо така кількість гумової крихти недостатня, то можлива її закупівля оптом на підприємствах,

що переробляють вторсировину, наприклад ТОВ «ВК «Укрплит», м. Бровари, компанія «Rubesco», м. Дніпро та ін. Середня ціна на гумову крихту фракції 2-4 мм по Україні складає 27 грн./кг.

Заміна 10 масових частин натурального каучуку на подрібнений вулканіат (гумову крихту) в пропорції 8:10 при виготовленні гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби дозволить зменшити матеріальні витрати і знизити собівартість килимків.

При виготовленні 1 тони гумової суміші доцільною є заміна 100 кг натурального каучуку (ціна натурального каучуку виробництва Малайзії 135 грн./кг) на 125 кг подрібненого вулканіату (гумової крихти).

Витрати на інгредієнт у грошовому виразі розраховуються за формулою 3.1.

Витрати на натуральний каучук складають:

$$V_{НАТ\ КАУЧ} = 135 \times 100 = 13500 \text{ грн.}$$

У разі заміни частини натурального каучуку подрібненим вулканіатом, якого для виготовлення 1 тони протекторної гумової суміші слід витратити 125 кг (ціна подрібненого вулканіату становить 27 грн./кг), витрати на подрібнений вулканіат складуть:

$$V_{ПОДР\ ВУЛК} = 27 \times 125 = 3375 \text{ грн.}$$

Економія від заміни натурального каучуку на подрібнений вулканіат на 1 тону гумової суміші:

$$\Delta V_{МАТЕР} = V_{НАТ\ КАУЧ} - V_{ПОДР\ ВУЛК} \quad (3.6)$$

$$\Delta V_{МАТЕР} = 13500 - 3375 = 10125 \text{ грн.}$$

Таким чином, зменшення матеріальних витрат при виготовленні 1 тони гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби становитиме 10125 грн. Відповідно зниження собівартості 1 тони гумової суміші для виробництва килимків складе 10125 грн.

Середньорічний випуск таких гумових сумішей складає 0,35 тис. тон.

Річний економічний ефект (E_2) від впровадження заходу розраховується за формулою:

$$E_2 = N_2 \times \Delta B_{МАТЕР} \quad (3.7)$$

де N – випуск гумової суміші для виготовлення килимків для ВРХ за рік, тон;

$$E_2 = 0,35 \times 10125 = 3543,75 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, економічний ефект від заміни частини натурального каучуку на подрібнений вулканізатор в рецептурі гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби складе 3544 тис. грн.

Загальна економія від оптимізації рецептури протекторної гумової суміші для виготовлення цільнолитих шин для вилкових навантажувачів та оптимізації рецептури гумової суміші для виготовлення килимків для великої рогатої худоби розраховується за формулою:

$$E_P = E_1 + E_2 \quad (3.8)$$

Зменшення витрат на виробництво продукції за рахунок оптимізації рецептур становитиме:

$$E_P = 5258 + 3544 = 8802 \text{ тис. грн.}$$

Таким чином, розроблено і обґрунтовано заходи зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт».

3.2 Вплив запропонованих заходів на результати діяльності підприємства

Загальні результати від реалізації всіх запропонованих заходів у ТОВ «Резинопласт», пов'язаних зі зниження витрат виробничої діяльності, представлені у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Загальні результати від реалізації всіх запропонованих заходів

Захід	Ефект	
	Сутність впливу	Значення, тис. грн.
1. Використання в рецептурі гумової суміші фосфатидного концентрату (відходу олійного виробництва) в якості активатора-диспергатора	Зменшення матеріальних витрат	3108
	Зменшення енерговитрат	2150
2. Використання в рецептурі гумової суміші подрібненого вулканізату для зменшення витрат каучуку	Зменшення матеріальних витрат	3544
Разом	Зменшення витрат	8802

Використання в рецептурі гумової суміші для виробництва цільнолитих шин фосфатидного концентрату за рахунок його поверхнево активних властивостей в якості активатора-диспергатора дозволяє замінити ним стеаринову кислоту, внаслідок чого знизити витрати на матеріали, та отримати кращі технологічні властивості гумової суміші, що зменшить час змішування інгредієнтів, внаслідок чого знизити енергетичні витрати. Ефект від зниження матеріальних витрат складе 3108 тис. грн., ефект від зниження енергетичних витрат становитиме 2150 тис. грн.

Використання в рецептурі гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби подрібненого вулканізату (гумової крихти) для зменшення витрат каучуку дозволить знизити витрати на матеріали, економія від чого складе 3544 тис. грн.

Сумарний ефект зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ

«Резинопласт» за рахунок оптимізації рецептур гумових сумішей становитиме 8802 тис. грн.

Основні економічні показники, які характеризують результати діяльності і прибутковість досліджуваного підприємства з урахуванням запропонованих заходів, наведені в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Основні економічні показники діяльності ТОВ «Резинопласт» за проектом

Показники	Роки		Відхилення	
	2024 р	Проект	+/-	%
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	208858	208858	0	0
Повна собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	133024	124222	-8802	-6,62
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	75834	84636	8802	11,61
Чистий прибуток, тис. грн.	68728	75946	7218	10,50
Рентабельність продажів, %	36,31	40,52	4,21	-
Рентабельність продукції, %	57,01	68,13	11,12	-

Таким чином, внаслідок оптимізації рецептур гумових сумішей повна собівартість реалізованої продукції ТОВ «Резинопласт» знизиться на 8802 тис. грн. або на 6,62 %, на цю ж величину збільшиться прибуток від реалізації продукції, тобто він зросте на 11,61 %, чистий прибуток підприємства підвищиться на 7218 тис. грн. або на 10,5 %, рентабельність продажів зросте на 4,21 %, рентабельність продукції збільшиться на 11,12 %.

Запропоновані заходи в результаті їх впровадження дозволять знизити витрати виробничої діяльності і збільшити прибуток та підвищити показники ефективності діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі бакалавра поставлено та вирішено актуальне завдання зі зниження витрат виробничої діяльності підприємства ТОВ «Резинопласт». З результатів дослідження зроблені наступні висновки:

1. Сучасне управління витратами, спрямоване на зменшення витрат виробничої діяльності, відбувається за рахунок: енергозбереження, підвищення продуктивності робочої сили (за рахунок стандартизації та оптимізації процедур, навчання персоналу); оптимізації запасів, зменшення кількості відмов, матеріальних витрат та збільшення продуктивності обладнання. Серед сучасних напрямків також є зосередження на якості, стійкості та цифрових інноваціях. Витрати підприємства мають аналізуватися базуючись на методологічних орієнтирах для забезпечення оптимізації виробничих процесів, шукаючи найкоротші шляхи до визначення стратегії управління витратами.

2. ТОВ «Резинопласт» – є лідером на ринку України з виготовлення гумотехнічних виробів для машинобудування, гірничо-збагачувальної, легкої та сільськогосподарської промисловості. Підприємство ТОВ «Резинопласт» – це завод гумотехнічних виробів, який виготовляє та реалізує більше 7000 видів гумотехнічної продукції, такої як: гідравлічні ущільнення, прокладки, ремкомплекти, дорожнє устаткування, патрубки, профілі та рукава, цільнолиті шини та інше.

3. У 2022 р. ТОВ «Резинопласт» мало зниження чистого доходу від реалізації продукції на 5818 тис. грн. або на 6,58 %. Позитивним є зростання чистого доходу від реалізації продукції у 2021р. на 49,30 %, у 2023 р. на 26,37 % та у 2024 р. на 100,14 %. Валовий прибуток зріс у 2021 р. на 72,30 %, у 2022 р. зменшився на 7,33 % , у 2023 р. і 2024 р. підвищився на 118,28 % і на 125,62 % відповідно. Завдяки високому рівню інших операційних доходів у 2021-2024 рр. на підприємстві відбувалося щорічне підвищення фінансового

результату від операційної діяльності з 3436 тис. грн. у 2020 р. до 79354 тис. грн. у 2024 р., тобто в 23 рази за останні 5 років. Чистий прибуток ТОВ «Резинопласт» щорічно зростав з 3056 тис. грн. у 2020 р. до 68728 тис. грн. у 2024 р., тобто в 22,5 рази. У 2024 р. всі показники діяльності ТОВ «Резинопласт» підвищилися, прибуток від реалізації продукції збільшився на 48466 тис. грн. або на 177,09 %, фондівдача зросла на 0,4 грн./грн. або на 19,83 % та коефіцієнт оборотності оборотних активів підвищився на 0,626 оберти або на 33,82 %, рентабельності продукції і виробництва збільшилися на 21,46 % і на 19,11 % відповідно.

4. Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу підприємства щорічно зменшувалася з 200 осіб у 2020 р. до 113 осіб у 2024 р. Найбільше збільшення продуктивності праці на підприємстві спостерігалось у 2021 р. і в 2024 р. – на 71,61 % і 114,31 % відповідно, у 2022 р. і в 2023 р. продуктивність праці зростала на 18,65 % і на 43,08 % відповідно. Це свідчить про підвищення ефективності використання персоналу з 2020 р. по 2024 р.

5. Валюта балансу ТОВ «Резинопласт» зростала з кожним роком на все більшу величину: у 2021 р. на 14846 тис. грн., у 2022 р. на 26002 тис. грн., у 2023 р. на 39897 тис. грн., у 2024 р. на 87180 тис. грн. Відбувалося щорічне збільшення як необоротних, так і оборотних активів. Найбільшу питому вагу у складі активів ТОВ «Резинопласт» мають основні засоби, їх частка на кінець 2024 р. склала 49,77 %. Їх залишкова вартість щорічно зростала, суттєво збільшившись з 19526 тис. грн. на кінець 2020 р. до 107840 тис. грн. на кінець 2024 р., тобто вона зросла за 5 років у 5,5 рази. Знос основних засобів також щорічно зростав, збільшившись з 35115 тис. грн. на кінець 2020 р. до 78215 тис. грн. на кінець 2024 р., тобто зріс за 5 років у 2,2 рази. Знос зростав не такими високими темпами, як збільшувалася залишкова вартість основних засобів, що свідчить про оновлення основних засобів підприємства. Ступінь придатності основних засобів на кінець 2024 р. склала 0,58. Фондовіддача зростала у 2021 р. на 0,84 грн./грн. внаслідок збільшення реалізованої продукції, у 2022 р. і в 2023 р. вона зменшувалася на 1,364 грн./грн. і на 0,581

грн./грн. відповідно внаслідок збільшення середньорічної вартості основних засобів, у 2024 р. фондвіддача збільшилася на 0,4 грн./грн. або на 19,83 % внаслідок зростання реалізованої продукції. Це свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів ТОВ «Резинопласт» у 2024 р.

6. Середньорічна вартість оборотних активів підприємства щорічно збільшувалася з 24270,5 тис. грн. у 2020 р. до 84273 тис. грн. у 2024 р., тобто зросла за 5 років у 3,5 раза. Коефіцієнт оборотності оборотних активів у 2022 р. і у 2023 р. зменшувався на 0,879 оберти і на 0,080 оберти відповідно внаслідок росту середньорічної вартості оборотних активів, у 2021 р і в 2024 р. він зростав на 0,371 оберти і на 0,626 оберти відповідно внаслідок зростання реалізованої продукції. Дебіторська заборгованість у останні 5 років перевищувала кредиторську. Коефіцієнти оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості у 2021 р. і у 2022 р. зменшувалися внаслідок росту дебіторської і кредиторської заборгованості відповідно, у 2023 р. і в 2024 р. вони збільшувалися внаслідок зростання реалізованої продукції.

7. Позитивним є зростання з кінця 2020 р. до кінця 2023 р. коефіцієнта незалежності з 0,772 до 0,897, зменшення коефіцієнта заборгованості з 0,296 до 0,115 та збільшення коефіцієнта фінансової стабільності з 3,382 до 8,681. Незначно погіршилися показники фінансової стійкості у 2024 р.: коефіцієнти незалежності і фінансової стабільності знизилися на 0,044 і на 2,873 відповідно, коефіцієнт заборгованості зріс на 0,057. Фінансова стійкість ТОВ «Резинопласт» у 2021-2023 рр. покращувалася, у 2024 р. незначно погіршилася. Фінансова стійкість підприємства задовільна. Позитивним було зростання всіх показників ліквідності у 2023 р., яке відбулося внаслідок зменшення поточних зобов'язань на 486 тис. грн. і зростання оборотних активів, в тому числі грошей і їх еквівалентів. У 2022 р. і в 2024 р. всі показники ліквідності зменшувалися внаслідок збільшення поточних зобов'язань, але їх рівні значно вищі від нормативних, що свідчить про високу ліквідність підприємства.

8. Показники рентабельностей продажів, продукції, основних засобів,

виробництва у 2022 р. зменшувалися внаслідок зниження прибутку від реалізації продукції, у 2021 р. і в 2023р. та 2024 р. ці показники рентабельності зростали завдяки підвищенню прибутку від реалізації продукції. Показники рентабельності власного капіталу і рентабельності активів у 2023 р. зменшувалися внаслідок збільшення середньорічної вартості власного капіталу і середньорічної вартості активів, у 2021 р., в 2022 р. та у 2024 р. ці показники рентабельності зростали завдяки зростанню чистого прибутку підприємства. У 2024 р. всі показники рентабельності мають високі рівні.

9. З метою зменшення витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт» запропоновано в рецептурі гумової суміші для виробництва цільнолитих шин замінити стеаринову кислоту на фосфатидний концентрат, який є відходом олійного виробництва, та в рецептурі гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби знизити витрати каучуку за рахунок введення подрібненого вулканізатору.

Використання в рецептурі гумової суміші для виробництва цільнолитих шин фосфатидного концентрату за рахунок його поверхнево активних властивостей в якості активатора-диспергатора дозволяє замінити ним стеаринову кислоту, внаслідок чого знизити витрати на матеріали, та отримати кращі технологічні властивості гумової суміші, що зменшить час змішування інгредієнтів, внаслідок чого знизити енергетичні витрати. Ефект від зниження матеріальних витрат складе 3108 тис. грн., ефект від зниження енергетичних витрат становитиме 2150 тис. грн.

Використання в рецептурі гумової суміші для виробництва килимків для великої рогатої худоби подрібненого вулканізатору (гумової крихти) для зменшення витрат каучуку дозволить знизити витрати на матеріали, економія від чого складе 3544 тис. грн.

Сумарний ефект зі зниження витрат виробничої діяльності ТОВ «Резинопласт» за рахунок оптимізації рецептур гумових сумішей становитиме 8802 тис. грн. Відповідно повна собівартість реалізованої продукції ТОВ «Резинопласт» знизиться на 8802 тис. грн. або на 6,62 %, на цю ж величину

збільшиться прибуток від реалізації продукції, тобто він зросте на 11,61 %, чистий прибуток підприємства підвищиться на 7218 тис. грн. або на 10,5 %, рентабельність продажів зросте на 4,21 %, рентабельність продукції збільшиться на 11,12 %.

Запропоновані заходи в результаті їх впровадження дозволять знизити витрати виробничої діяльності і збільшити прибуток та підвищити показники ефективності діяльності підприємства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Бондаренко Н. Визначення облікової сутності витрат та їх класифікація. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*. 2023. № 2. С. 296—304.
2. Чернищенко О. І. Собівартість як економічна категорія. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2024. № 3 (29). С. 70—79.
3. Андрющенко І. Є., Сидоренко А. О. Проблеми оптимізації витрат на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2021. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=9526>
4. Маркіна І. А., Лень В. В., Шапка В. О. Управління витратами як фактор підвищення економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 3. С. 83—88.
5. Чорній Б. І. Класифікація витрат підприємства як інструмент управління. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки*. 2024. № 2. URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-2-9518>
6. Декалюк О., Федоришина Л. Оптимізація витрат підприємства: сутність, складові та методи. *Академічні візії*. 2025. Вип. 40. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1707>
7. Лепетан І. М., Гайворонюк О. О. Основні елементи системи управління витратами підприємства. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.69>
8. Кравчук Н. Управління витратами промислових підприємств в умовах структурної модернізації (на прикладі ПРАТ “Рокитнівський скляний завод”). *Наука онлайн: Міжнародний електронний науковий журнал*. 2022. №1. URL: <https://nauka-online.com/publications/economy/2022/1/14-12/>
9. Хачатурян Б. О. Управління витратами в системі менеджменту конкурентоспроможності суб’єктів агробізнесу. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2019. № 1. С. 72—77.

10. Акімова Т. В., Распопова Ю. О., Волященко І. О. Удосконалення методичного підходу до організації обліку витрат виробництва. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53). С. 107—114.

11. Биба В. В., Пінчук Н. М., Ващенко Н. Ю. Економічна сутність, значення і завдання управління витратами. *Ефективна економіка*. 2024. № 1. URL: <https://www.nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/2907>

12. Биба В. В., Пінчук Н. М., Корунський В. В. Ефективне управління витратами в організаційному менеджменті. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 8. С. 141—145.

13. Бондар Д. С., Радько В. М., Мацюра С. І. Управління витратами промислових підприємств в умовах повоєнної відбудови. *Економічний простір*. 2025. № 197. С. 154—158.

14. Склярук І., Драка І. Управління витратами в умовах економічної нестабільності: адаптація облікових підходів. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 71. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-7>

15. Якименко-Терещенко Н. В., Переляєва М. О. Сучасні підходи до управління витратами підприємства на основі безперервних удосконалень. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: зб. наук. пр.* 2025. № 1. С. 39—43.

16. Велитченко О. А., Костенко Ю. О., Кутідзе Л. С. Вплив інноваційних підходів управління витратами на прибутковість підприємств. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 10. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15128494>

17. Котельникова Ю. М., Чумак Г. М., Ворошилова О. М. Управління витратами в умовах цифрової економіки: сучасні моделі та інструменти оптимізації. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 73. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-44>

18. Кулакова С., Ткаченко М., Разно М. Сучасні аспекти управління витратами українських підприємств. *Фінансово-кредитні системи: перспективи розвитку*. 2023. № 1 (8). С. 40—48.

19. Сайт ТОВ «Резинопласт». URL: <https://rezinoplast.com>

20. Інформація про компанію і товари та послуги ТОВ «Резинопласт»
URL: <https://rezinoplast.in.ua/ua>

21. Цільнолітні шини для вилкових навантажувачів. URL:
<https://rezinoplast.in.ua/ua/g6137751-tselnolitye-shiny-dlya>

22. Голуб Л.С., Левченко Є.П. Розробка добавок багатофункціонального призначення для полімерних матеріалів із використанням відходів олійнопереробної промисловості. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2021. Том 32 (71). № 4. С. 192—198.

23. Основи енерготехнологій в екологістичному аспекті: навч. посіб. / С. В. Бойченко, О. Е. Максименко, А. В. Яковлева, В. О. Хрутьба, В. І. Зюзюн, О. В. Данілін; Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 229 с.

24. Мікульонок І. О. Стан та перспективи поводження з пневматичними шинами, що втратили свої споживчі властивості (Огляд). *Енерготехнології та ресурсозбереження*. 2021. № 3. С. 63—83.

25. Орфанова М. М., Яцишин Т. М., Бондарчук Т. А. Аналіз напрямків утилізації гумових відходів. *Науково-технічний журнал*. 2021. № 1 (23). С. 109—114.

26. Голуб Л. С. Інноваційні підходи до створення полімерних матеріалів з використанням відходів харчової промисловості. С. 179—208. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-254-8-6>

27. Голуб Л. С., Ващенко Ю. М. Актуальні питання використання подрібнених продуктів переробки вторинної сировини. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2022. Том 33 (72). № 4, С. 205—210.

Відгук на кваліфікаційну роботу ступеня бакалавра
студентки групи 073-213-1
Свириденко Марини Євгенівни
на тему: «Обґрунтування ефективності рішень у сфері управління
витратами виробничої діяльності підприємства»

Актуальність теми кваліфікаційної роботи. Основою успішного господарювання підприємства є не тільки збільшення доходів, а й зменшення або оптимізація витрат, при чому зниження витрат виробничої діяльності набуває все більшого значення в сучасних умовах у зв'язку зі здорожчанням сировини, матеріалів, палива, енергії тощо. Питання зниження витрат є дуже актуальними, так як реалізація управлінських рішень і впровадження заходів щодо зниження витрат дають підприємствам суттєві конкурентні переваги і забезпечують підвищення ефективності діяльності та конкурентоспроможності.

Свириденко М.Є. показала достатньо високий рівень концептуальних знань та володіння станом питання, що характеризується наявністю певних нетрубних помилок або описок. При цьому має місце критичне осмислення основних теорій, принципів, методів і понять у професійній діяльності менеджера, що характеризується узагальненням та формуванням висновків з результатів збору інформації та вивчення джерел літератури за обраною темою.

Автор проявила уміння виявляти проблеми, формулювати гіпотези та розв'язувати проблеми, обирати адекватні методи та інструментальні засоби, збирати та логічно й зрозуміло інтерпретувати інформацію, використовувати інноваційні підходи до вирішення завдань в практичній діяльності з не грубими помилками. В процесі дослідження використані методи теоретичного узагальнення та критичного аналізу, методи горизонтального і вертикального аналізу, фінансово-економічного аналізу, графічний і табличний методи.

Свириденко М.Є. виявила достатнє володіння проблематикою галузі професійної діяльності менеджера.

Матеріал кваліфікаційної роботи викладено логічно, чітко, послідовно, виразно та лаконічно. Відмічається доречна комунікаційна стратегія, наявні логічні власні судження.

Свириденко М.Є. показала достатній рівень автономності та відповідальності, наявне уміння управляти комплексними діями або проектами, достатній рівень відповідальності за прийняття рішень у непередбачуваних умовах; високий рівень відповідальності за професійний розвиток окремих осіб та/або груп осіб. Відмічена добра здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності та упевнене володіння компетенціями менеджменту особистості (не реалізовано дві вимоги).

Кваліфікаційна робота в цілому заслуговує оцінки «відмінно».

Науковий керівник кваліфікаційної роботи

К.Т.Н., доцент кафедри
менеджменту

Савнікова С.Ф.

**Рецензія на кваліфікаційну роботу ступеня бакалавра
студентки групи 073-213-1**

Свириденко Марини Євгенівни

**на тему: «Обґрунтування ефективності рішень у сфері управління
витратами виробничої діяльності підприємства»**

Актуальність постановки і розроблення завдань: у кваліфікаційній роботі поставлено і вирішено актуальне завдання щодо зниження витрат виробничої діяльності підприємства. Сучасні виробництва повинні бути матеріало-, енергоефективними, усувати перевитрати матеріальних запасів, палива, енергії, усувати або мінімізувати втрати, раціонально використовувати ресурси. Підприємства, які добиваються зменшення витрат виробництва, отримують підвищення кінцевих результатів діяльності, збільшення ефективності використання ресурсів, підвищення прибутковості, зростання ефективності функціонування, покращення конкурентних позицій, що дуже важливо в ринкових умовах господарювання.

У кваліфікаційній роботі застосовувалися методи теоретичного узагальнення та критичного аналізу, фінансово-економічного аналізу.

Матеріал кваліфікаційної роботи викладено автором науковим стилем, грамотно, логічно, послідовно. Робота оформлена охайно.

Кваліфікаційна робота супроводжується таблицями, графіками, необхідними розрахунками, поясненнями. Робота виконана згідно вимог, наданих в методичних рекомендаціях.

Кваліфікаційна робота містить детальний аналіз діяльності підприємства, з якого зроблено суттєві висновки. В роботі розроблено та обґрунтовано управлінські рішення щодо зниження витрат ТОВ «Резинопласт».

Практична значущість одержаних у кваліфікаційній роботі результатів полягає в тому, що запропоновані управлінські рішення щодо зниження витрат реальні до впровадження у практичній діяльності ТОВ «Резинопласт».

Недоліки щодо змістовної частини роботи, оформлення: бажано було б висвітлити склад собівартості реалізованої продукції підприємства.

Кваліфікаційна робота Свириденко М.Є. рекомендована до захисту в ЕК.

доцент кафедри ЕЕК

(підпис)

Д. В. Кабаєнко